

2000 MARELE JUBILEU AL NASTERII DOMNULUI
JUBILEUL NASTERII LUI MIHAI EMINESCU 150

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL X
Nr. 6/114
Iunie 2000
16 pag. - 5000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, FRANȚA, ELVEȚIA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

ÎNĂLȚAREA DOMNULUI LA CER

tâlcuită de Sf. Atanasie cel Mare

Aducerea aminte despre Înviere hărăzeşte oamenilor semnul de biruinţă împotriva morţii, iar praznicul Înălţării îl duce pe om spre cer şi, schimbând răgazul de aici de pe pământ, deschide oamenilor porţile cele de sus. Căci nu se cădea ca Acela Care a biruit moartea să lase iarăşi neamul omenesc să se sălăşluiască în locaşurile morţii. Acum însă îmi vine să mă mândresc într-adevăr faţă de diavoleasca stăpânire, când văd astăzi pârga neamului meu împărăţind în cer. Acum s-a prăbuşit puterea vrăjmaşului, acum s-au dovedit neputincioase uneltirile diavolului (...) Nu mai aud: "Pământ eşti şi în pământ te vei întoarce" (*Fac.* 3, 19). Ci chiar dacă "eşti pământ", vei merge spre cer prin bunătatea Celui ce te duce într-acolo. Părăsesc locaşul păcatelor, îţi las ţie, diavole, pământul peste care am fost rânduit şi din care m-am hrănit. Mă mut în cer, slobod de înşelăciunea ta. Demult ţi-a plăcut ţie pomul menit să prăpădească pe Adam (...) Dar acum, chiar de ţi-ai deşerta întreaga tolbă, împotriva ta zvârli loviturile săgeţilor. Ci unde-ţi sunt, diavole, uneltirile vechii amăgiri? Unde îţi e şarpele cel viclean, pentru ca să depărteze pe Eva de rai, zicând: "În ziua în care veţi mânca, veţi fi ca nişte Dumnezei" (*Fac.* 3, 5)? Fără voia ta ai ajuns să-mi fii prooroc! Căci din făgăduinţele de care te-ai slujit spre ademenire, eu am tras un câştig aievea. Închipuita vestire, prin încercare, a ajuns un adevăr pentru mine. O, minuni ciudate şi de necrezut ale firii! Celor cărora li s-a închis cândva cerul, acum li s-a deschis raiul. Cel Care nu demult fu judecat sub Pilat, astăzi e înscăunat ca Judecător în cer. Cel ce a fost batjocorit de iudei, Acela şade întru preamărire. Cel al Cărui cap fu încununat cu spinii cei jidoveşti, iată-l împodobit cu coroana vredniciei dumnezeieşti. O, de câte ori harfa lui David a prevestit cele de azi? Zis-a Domnul Domnului meu: "Şezi în dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale" (*Ps.* 109, 1). Acum acordurile harfei s-au dovedit aievea (...) Şi ajutător cântecelor acelora făcutu-s-a cerul, care în sarcina sa a primit azi pe Cel pomenit de David (...)

Ci pe mine mă cuprinde mirarea, cum de s-a putut schimba în slavă ruşinea neamului omenesc?! Cum, din supărarea Lui, Dumnezeu a izbutit să facă o mare bunăvoinţă?! Dumnezeu ne-a plăsmuit pe noi cu mâinile Sale, ne-a învăţat să ne dobândim hrana ce creştea de la sine, ne-a dat putinţa desfătării, ne-a dat pământul să ne slujească, ne-a dat văzduhul ca slugă, ne-a dat belşugul mării, razele soarelui, strălucirile lunii, mersul stelelor şi porunca peste toate dobitoacele. Atunci veni un vrăjmaş care, bârfindu-L pe Dumnezeu din pizmă, izbuti în înşelăciunea lui; cel amăgit trecu de partea aceluia, se molipsi de patima împotrivirii faţă de Domnul (...) Dumnezeu Se înfăţişează şi dovedeşte aceste nădejdi ca nelegiuite; începătorul

(continuare în pag. 3)

PRIN TRADIȚIE SPRE MÂNTUIRE

O exegeză a *Doinei* eminesciene

Doina lui Eminescu, pe care Octavian Goga o numise cîndva – retoric, fireşte – "cea mai categorică evanghelie politică a românismului", tinde să fie receptată astăzi ca o piesă de la periferia creaţiei eminesciene, discutabilă atît sub aspect estetic, cît şi sub aspect ideologic. Ea ar merita cel mult complezenţa noastră (în felul în care o merită, bunăoară, *Un răsunet* de Andrei Mureşanu). Nu lipseşte nici punctul de vedere conform căruia *Doina* ar fi un reflex al nebuniei poetului, avînd în vedere că închegarea ei definitivă s-a produs cu puţin înaintea crizei fatale (vara lui 1883). Aprecierile de felul acesta pornesc, dacă nu de la o inabilă frondă antiromânească, în orice caz de la nişte neînţelegeri de principiu.

Mai întîi este vorba, adesea, de o inadecvare a criteriilor estetice. Cu toate că aparţine unui autor cult, *Doina* trebuie judecată contextual după estetica poeziei populare, căreia Eminescu i s-a circumscris în mod voit, cu o genială putere de transpunere şi sinteză creatoare. Scoasă din acest sistem de referinţă, orice discuţie asupra ei devine arbitrară şi nelegitimă. În al doilea rînd, *Doina* nu este o scriere ideologică, ci o creaţie artistică, fictivă şi simbolică, tocmai de aceea ireductibilă la o contingenţă istorică precisă. Ea este expresia lirică a necesităţii de conservare a fiinţei şi identităţii naţionale, ceea ce nu constituie o năzuinţă politică sau filosofică, ci una ontologică şi morală, un ideal care totalizează şi transcende fenomenalitatea brută. Citită prost, ea poate părea o profesiune de credinţă rasistă. Citită adecvat, ea nu este decît "ficţiunea ideală" a posibilei noastre afirmări pe linia şi în cadrele neamului. Cît despre invocarea "nebuniei" poetului, aici neadevărul se împleteşte cu infamia. Textul nu numai că nu are nici un semn de incoerenţă, dar atitudinea lui fundamentală şi multe dintre aspectele particulare se regăsesc de-a lungul întregii creaţii eminesciene. *Doina* n-aduce nimic esenţial nou, ci este doar sinteza ultimă a unei coordonate majore a spiritului eminescian, evidente încă din epoca vieneză (G. Călinescu avea temeiuri să presupună că poezia e cu mult anterioară apariţiei sale publice; nu-i exclus ca "geneza interioară" a *Doinei* să se lege de pregătirea serbărilor de la Putna, din 1870-71). Pe de altă parte, există în scrisul lui Eminescu accente lirice la fel de "radicale", din vremuri în care nu putea fi suspectat de vreo urmă de "nebunie"...

Doina nu este nicidecum o producţie inferioară sau marginală, ci, la o analiză atentă, o creaţie reprezentativă şi testamentară, o capodoperă în genul ei, cel puţin în spaţiul sensibilităţii româneşti, dincolo de popularitatea sau impopularitatea conjuncturală.

(continuare în pag. 2)

(urmare din pag. 1)

În poezia aceasta, ca și în alte cîteva, geniul lui Eminescu se subsumează subtil geniului folcloric românesc. "Eul" liric se obiectivează, în sensul absorbției "sinelui" individual în "sinea lărgită" a neamului său. Vocea lirică devine expresie unanimă și supratemporală de revoltă, durere și nădejde românească. Taina acestei reprezentativități exemplare – care nu rezultă doar din cutare text, ci și din imaginea globală a operei – au subliniat-o, chiar cu riscul supralicitării, toți comentatorii lui de seamă: "expresia integrală a sufletului românesc" (N. Iorga), "mai mult un exponent decît un individ" (G. Călinescu), "conștiința noastră mai bună" (C. Noica) etc. (Din păcate, pe fondul trufiei contemporane a "eului", a disoluției lui "noi" fie în aventurile individualismului anarhic, fie în pseudo-comunitarismul gregar al masselor depersonalizate, virtutea tradițională a "personalismului trans-individual" e din ce în ce mai puțin înțeleasă; de aici dubla criză cu care ne confruntăm: a spiritului religios și a spiritului național)[1].

Nimic nu putea servi mai bine acestui "lirism obiectivat" decît specia tradițională a doinei și simplitatea limbii populare, cu neostentative nuanțe arhaice și regionale. Intuiția artistică a lui Eminescu a selectat formele cele mai adecvate acestui tip de discurs, cu virtuți deopotrivă comprehensive, persuasive și mnemotehnice, indiferent de condiția socială sau intelectuală a receptorului român. Avem aici principala explicație a popularității de odinioară a *Doinei* eminesciene, precum și a forței ei mobilizatoare din momentele de tensiune națională (chiar și cei ce, în pripa rațiunii sceptice, tind să o considere "desuetă", "retrogradă" sau "reacționară", ajung să se lase purtați, în clipele de euforie comunitară, de vraja sonurilor ei[2]; e ceva care urcă din adîncurile ființei etnice, ceva care ne transcende, în mod inefabil, individualitatea și raționalitatea). Poate că nimeni nu s-a priceput mai bine ca Eminescu să pună în vibrație coardele cele mai sensibile ale sufletului românesc, coborînd chiar pînă la rădăcinile "subconștientului" etnic (în sens blagian).

Prin această însușire harismatică este Eminescu naționalist, dincolo de orice conjunctură politică. *Doina* nu trimite nicidecum spre o agresivitate gregară, cum s-a spus uneori, pariindu-se pe litera textului, ci este *cîntecul de veghe al românismului*, încununat de o *îndrăzneață aspirație mesianică*. Așezat la hotarul dintre doina de jale și doina de haiducie (D. Murărașu și alții au arătat cum versuri întregi din lirica populară au trecut deliberat în textul eminescian), poetul construiește un ansamblu metaforic, o hartă sufletească a românismului, ridicînd concretul la idealitatea alegorică.

"Prostul – își nota undeva Eminescu – este cel care ia metafora *ad litteram*". Din nefericire, a existat și există încă ispita unei lecturi "prostești" a *Doinei*, iar panica unora în fața acestor versuri se explică tocmai prin această "suficiență" a receptării (sesizabilă mai ales la ne-români).

Discutînd cazul lui C. Dobrogeanu-Gherea (Solomon Katz), G. Călinescu scria: "Cînd e vorba de *Doină*, Gherea, neputînd să se smulgă din condiția lui de străin și să înțeleagă valoarea strict fictivă pe care noi o atribuim poeziei, găsește că Eminescu «a dat doinei un conținut absolut fals» (...) Însă dacă *Doina* e conținutistic xenofobă, ca poezie ea depășește orice tendință și exprimă numai aspirația spre o formă de stat fabuloasă (...) *Doina* simbolizează tocmai idealul națiunii" (*Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent*, ed. a doua, Ed. Minerva, Buc., 1982, p. 551).

Iar D. Murărașu adaugă, în felul său mai didactic: "În poeziile lui Eminescu nu avem a face cu naționalismul militant, cu un naționalism care să aibă scopul de a determina atitudini ori fapte sociale, ci cu naționalismul-emoție, care se dezlănțuie cu toată forța și se topește întreg în sufletul poetului creator (...) Numai în planul ideal al poeziei Eminescu putea să-și găsească destinderea sufletească..." (*Naționalismul lui Eminescu*, Ed. Pacifica, Buc., 1994, p. 253).

Este o naivitate să cauți cu obstinație în *Doină* imediatul istoric, politic sau geografic. Denumirile de rîuri, localități sau provincii devin aici metafore ale unui spațiu sufletesc; "străinul" ("muscal" sau de altă origine), "neagra străinătate", desemnează în plan metaforic orice primejdie de anulare sau pervertire a identității naționale, fie ea prezentă, trecută sau viitoare; "drumul de fier" nu este atît o aluzie la afacerea Stroussberg, cît un simbol al civilizației materiale care tinde să ne otrăvească, în numele "utilitarismului", ființa moral-spirituală ("Toate cîntecele pier"), problemă care nu este numai a "românului" ("creștinului"), ci a omului tradițional în genere (în Occident circula tot cam pe atunci butada papală: *chemins de fer – chemins d'enfer*); "Codrul – frate cu Românul" trimite la viziunea de origine tradițională a "etnosferei", evidențiată și în *Scrisoarea III* ("... rîul, ramul/ Mi-e prieten numai mie..."); blestemul ("Cine-au îndrăgit străinii...") devine expresie metaforică a revoltei interioare și rechizitoriu liric al trădării de sine; în fine, invocarea retorică a lui Ștefan cel Mare (în *Scrisoarea III* fusese invocat Vlad-Țepeș) trimite spre un ideal mesianic proiectat într-un viitor nedefinit, expresie ultimă a unui îndelungat cumul "mistic" al devenirii istorice a neamului (Petre Țuțea: "Eminescu? Sumă lirică de voievozi").

Doina eminesciană se încheie cu această viziune grandioasă a "mîntuirii", văzută ca rod posibil al unei con-lucrări între vrednicia omenească și ordinea providențială ("Doar s-a-ndura Dumnezău/ Ca să-ți mîntui neamul tău!"). Această salvare infraistorică implică, pe de altă parte, o desăvîrșită unitate de credință și acțiune (împotriva tuturor "dușmăniilor", fizice și metafizice), angajînd atît omul ("Ai s-aduni Moldova toată"), cît și elementele Firii ("Îți vin codrii-n ajutor"), pe linia acelui "sentiment cosmic și organic" al sensibilității răsăritene (ce a trecut și-n teoria eliadiană a "creștinismului cosmic"). În subtext se simte o critică implicită a "lenei" și "resemnării" românești, iar cutare pagină din publicistica poetului ne poate înlesni, cred, înțelegerea simbolului mesianic al *Doinei*:

"Bietul Ștefan Voievod! El știa să facă fărîme pe turci, tătari, leși și unguri, știa niţică slavonească, avuse(se) mai multe rînduri de neveste, bea bine la vin vechi de Cotnar și din cînd în cînd tăia capul vreunui boier ori nasul vreunui prinț tătăresc. Apoi descăleca tîrguri de-a lungul rîurilor, dăruia panțirilor și dărăbanilor locuri bune pentru pășunatul hergheliilor de cai moldovenești, a turmelor de oi și de vite albe, făcea mănăstiri și biserici, și apoi iar bătea turcii, și iar descăleca tîrguri, și iar se însura, pînă ce și-au închis ochii în cetate la Suceava și l-au îngropat cu cinste în mănăstirea Putnei. Ce-și bătea el capul cu idei cum le au d-alde gazetari de-ai noștri, ce știa el de subțietura de minte din vremea de astăzi?" (M. Eminescu, *Opere*, ed. Perpessicius, vol. X, Ed. Academiei, Buc., 1989, p. 28; să ne reamintim că *Doina*, în versiunea ajunsă pînă la noi, fusese destinată inițial să fie citită la dezvelirea statuii lui Ștefan – 5 iunie 1883 – de la Iași).

Eminescu era potrivnic idealismului prost și indiferentismului național, înțelegînd să opună, la modul romantic, cum a făcut-o în atîtea alte rînduri, icoana eroică a trecutului unui prezent decăzut și debusolat. Nostalgiile lui patriarhale – cu acel reper poetic-convențional al "anului 1400", cu viziunea "Daciei ideale" sau a raiului codrenesc al "Țării de Sus" ("Săracă țară de sus,/ Toată faima ți s-a dus!/ Acu cinci sute de ai/ Numai codru îmi erai;/ Împrejur creșteau pustii,/ Se surpau împărății,/ Neamurile-mbătrîneau,/ Crăiile se treceau,/ Numai codrii tăi creșteau...") – nu erau atît o formă de conservatorism arhaizant, cît expresia poetică a nevoii de puritate și rezistență națională. "Sănătoasa barbarie" (al cărei reflex se simte și-n versurile *Doinei*) nu reprezintă formula unei simple exaltări paseiste, ci o invitație ocolită la un realism constructiv, pe linia tradiției naționale; ea nu trebuie înțeleasă "prostește", ca expresie retrogradă a sălbăticiei, ci ca *formulă a echilibrului și vitalității etnice* – temei firesc al oricărei afirmări și "mîntuiri" viitoare.

Prin Tradiție spre Mîntuire – iată sensul ultim al *Doinei* și al eminescianismului în genere. Dar nu este oare acesta un adevăr... *universal*?

Răzvan CODRESCU

(text preluat din vol. *De la Eminescu la Petre Țuțea. Pentru un model paideic al dreptei românești*, Anastasia, "Dreapta europeană", București, 2000: "Cum se cuvine înțeleasă *Doina* lui Eminescu"; noul titlu aparține autorului)

---

1 Este, în fond, criza globală a Tradiției. A se vedea subtilele considerații despre dinamica tradiției, cu distincția fundamentală între "im-personalizare" ("dez-apropriere") și "depersonalizare" (pornind de la distincția mai generală dintre "limite" și "limitări", deja impusă – la noi – de C. Noica și "școala" sa), în André Scrima, *Timpul rugului aprins. Maestrul spiritual în tradiția răsăriteană*, Ed. Humanitas, București, 1996, mai ales pp. 41-48.

2 Să ne amintim cît de des s-a făcut apel la *Doina* lui Eminescu în cele cîteva luni de incandescență națională de după prăbușirea regimului comunist. În timpul lungii demonstrații din Piața Universității (aprilie-iunie 1990), se luase obiceiul ca *Doina* să fie declamată zilnic, de un cunoscut actor, din balconul Universității, electrizînd manifestanții. Din păcate, poezia a fost recitată tot timpul fără versul "Și cum vin cu drum de fier", care lipsește din prima ediție Maiorescu (pe atunci proaspăt reeditată anastatic, dar avînd la urmă niște "Corecțiuni și emendări" ale regretatului Petru Creția, ce au fost trecute cu vederea).

CONSTIINTA CRESTINA A EUROPEI

În sfârşit, a început să se încetăţenească în cercurile conducătoare ale Europei occidentale ideea că, singură, economia nu poate garanta unitatea arhitecturii europene deja realizate, şi cu atât mai puţin a celei în curs de construcţie. Criza economică de proporţii (camuflată prin gestionarea unor enorme sume de rezervă) cu care se confruntă ţările apusene ale continentului, numărul crescând al şomerilor, gravele conflicte de integrare a grupurilor etnice şi religioase extra-europene – toate acestea reclamă o altă soluţie decât cea potrivit căreia banul rezolvă totul. Liantul economic, fiind supus rigorilor globalizării, iar cel politic emoţiilor neconstructive şi mioape – criza austriacă este un recent exemplu – căutarea unei garanţii identitare, a unui «ceva» necontabilizabil, fără dobândă şi fără creanţe, a ajuns să fie o preocupare de rang strategic. Motiv pentru care de câţiva ani funcţionează pe lângă Comisia Europeană programul special numit sugestiv *Un suflet pentru Europa*. Dorinţa eurobirocraţilor de la Bruxelles şi de la Strasbourg se întâlneşte aici cu dorinţa Bisericilor de a se face auzite mai bine şi mai constant în concertul european, dincolo de graniţele întâlnirilor strict teologice. Căutarea unui suflet pentru Europa este în egală măsură o provocare la adresa proiectului politic, dar şi la adresa conştiinţei creştine. Altfel spus: proiectul european este prea important pentru a fi lăsat doar pe seama tehnicienilor sau a ideologilor.

Biserica Ortodoxă Română a dovedit cu prisosinţă în acest deceniu postcomunist că este purtătoarea unei vocaţii integratoare. Fie că ne gândim la reorganizarea diasporei europene sau la gestul invitării papei, la dialogurile ecumenice la care participă, pe care le găzduieşte sau pe care le iniţiază, Biserica a ştiut, cu precizia pe care o dă numai identitatea eliberată de angoase, să pună accente europene într-un peisaj autohton, nu de puţine ori înglodat în lupte provinciale şi unde integrarea europeană continuă să mai fie pentru unii doar o figură de stil politic. Recent, în şedinţa din 23 februarie a acestui an, Sfântul Sinod aprobat în principiu înfiinţarea unei reprezentanţe a Bisericii Ortodoxe Române pe lângă Uniunea Europeană de la Bruxelles. Reprezentanţa noastră urmează să se adauge altora, precum cea a Patriarhiei Ecumenice, a diferitelor Biserici protestante şi a Bisericii Romano-Catolice. Bisericile Ortodoxe. Greacă şi Rusă, au decis la rândul lor trimiterea a unui delegat permanent la Bruxelles. Se pun astfel bazele pentru o viitoare Comisie Ortodoxă Europeană care să medieze între diferitele Biserici Ortodoxe, ca şi între acestea şi Bisericile neortodoxe, astfel încât vocea creştină să fie unică şi articulată.

Nu este de mirare că Biserica Ortodoxă Română se angajează în demersul de integrare politică a ţării în structurile europene. Este un angajament motivat de conştiinţa de a se şti purtătoarea unei spiritualităţi prin excelenţă europene. Europenitatea sufletului precede pur şi simplu europenitatea politică. Cultural şi spiritual, Europa este la *noi*, aşa cum noi suntem deja *în* Europa, tocmai pentru că nu am părăsit-o niciodată. Afirmarea acestui adevăr fundamental trebuie, chiar şi cu riscul de a plictisi, să fie reluată cât mai des, atâta vreme cât mai există voci, atât la noi cât şi aiurea, care văd Europa terminându-se acolo unde Ortodoxia începe.

Evident, revenirea politică în familia europeană aduce după sine o seamă de întrebări şi chiar temeri. Nu puţine au fost momentele în care – de la chestiunea legalizării avortului şi până la presiunea de a legaliza minorităţile sexuale – integrarea europeană a semănat mai curând cu o aliniere europeană. Revenirea acasă părea că trebuie precedată de o operaţie procustiană. S-a văzut atunci cât de important este apelul la identitate şi cum trebuie să rămânem români devenind europeni. În acest proces, nu lipsit de capcane, de ispita mimetică sau de gândul europenizării prin abandonarea românităţii, Biserica ne poate ajuta să privim lucrurile cu detaşare. Este vorba de un mod de gândire în care celălalt nu trebuie să existe doar cu preţul eliminării acestuia, aşa cum, în primul mileniu creştin, răsăriteanul nu era mai puţin creştin în teritoriile apusene sau apuseanul mai puţin demn de respect pentru răsăriteni. *Integrarea europeană devine astfel*, în cheia sufletului, expresia comuniunii şi arvuna ecumenicităţii depline, a comuniunii întregii lumi create de Dumnezeu.

Văzută *în* întrega ei semnificaţie, ca şi comuniune, integrarea europeană provoacă mentalitatea europenilor vestici care, voit sau nu, gândesc în cadrele unei geografii ciuntite. Imperativul integrării trebuie conştientizat nu mai puţin celor care trăiesc în cea de-a doua jumătate, în cealaltă emisferă a lumii creştine. Lectura chiar şi numai a unei singure cărţi, precum cea a lui Paul Hazard, *Criza conştiinţei europene*, între timp o operă clasică, ajunge pentru a ne lămuri asupra motivului pentru care Bisericile – aici: catolică şi protestantă – sunt datoare să repare ceea ce au stricat prin divizarea confesională şi intelectuală a Europei apusene.

Demersul lor nu poate evita însă Ortodoxia, atâta vreme cât integrarea europeană la primul nivel – cel al Consiliului Europei – depăşeşte cu mult spaţiul occidental (până nu demult considerat a fi singurul sinonim pentru numele continentului). Iată de ce *ecumenismul este un factor de vitalizare a conştiinţei europene*, de întemeiere a ceea ce economia şi politica vor zidi mai departe.

Prietenia ecumenică dintre Biserica Evanghelic-Luterană din Württemberg şi Arhiepiscopia Ortodoxă a Vadului, Feleacului şi Clujului este unul dintre exemplele care arată cum sufletul Europei, o dată găsit în mărturia comună întru Hristos, poate să apropie ţări aflate încă în stadii economice şi politice diferite. Cele două Biserici se întâlnesc la picioarele Crucii şi dau relaţiei lor sensul legăturii dintre Marta şi Maria. Acest lucru vrea să însemne că în timp ce noi recuperăm prin fraţii apuseni ethosul slujirii celor aflaţi în nevoie şi boală, ei reînvaţă de la noi profunzimea liturgică, frumuseţea mântuitoare a laudei către Dumnezeu. Este un drum lung şi deloc simplu, de apropiere după secole de despărţire, diferenţele dogmatice neputând fi eludate şi nici relativizate. Pentru a ajunge la un numitor comun este nevoie de o respiraţie lungă şi de răbdarea constructivă a dialogului. Un motiv în plus de a vedea această prietenie între Württemberg şi Cluj ajutată printr-un mai susţinut ecumenism local – concretizat, printre altele, în reluarea Conferinţelor teologice interconfesionale ce aveau loc înainte de 1989.

Europa viitorului are nevoie de un suflet pe care trebuie să-l caute bine. Căutându-l, va găsi în Ortodoxie un izvor duhovnicesc apt să spele multe dintre păcatele minţii omului european din ultimii trei sute de ani. Conştientă de propriile ei limite istorice, dar şi de lucrarea lui Dumnezeu în toţi şi în toate, Ortodoxia Europei mileniului trei aduce continentului rotunjimea de care acesta are nevoie şi de lipsa căreia a suferit, conştient sau nu, aproape o mie de ani. Nu este deloc întâmplător că această căutare a sufletului vine în momentul în care Bisericile îşi caută unitatea întreolaltă: *sufletul Europei* nu poate fi găsit altundeva decât *în comuniune*. Or în comuniune, datul material sau politic nu mai contează, ci numai darul de a fi după chipul şi asemănarea Creatorului. Astfel, maturitatea sufletului european va fi atinsă atunci când vom reuşi să vedem, dincolo de continentul nostru incredibil de strâmt, continentul umanităţii în aşteptarea lucrătoare a Împărăţiei lui Dumnezeu.

Radu PREDA

ÎNĂLŢAREA DOMNULUI LA CER

(urmare din pag.1)

neamului omenesc se fereşte de privirea Lui şi fuge de mustrare. Cel ce în chip nelegiuit şi-a închipuit dumnezeirea, fuge de zgomot şi se ascunde după un copac. Despuindu-l Dumnezeu pe om de rangul lui, îl alungă din rai, şi doar că nu-i spune aceste cuvinte: "Nu la asta Mă aşteptam când te-am zidit; nu pentru aceasta te-am plăsmuit cu mâinile Mele, preschimbând lutul în viaţă. Ci tu ai întins împotriva poruncii Mele mâna pe care ai primit-o de la Mine, şi te-ai făcut părtaş de taină al diavolului, semeţindu-te împotriva Ziditorului. Aşadar ieşi din vrednicia în care te-am pus, pleacă din locaşul cinstei! Pământ eşti şi în pământ te vei întoarce! Întoarce-te spre el, tu care ai năzuit la lucruri mai presus de tine!".

Iată răsplata amăgirii diavoleşti (...) Iată întâmplarea jalnică ce a dat peste fire. Dar n-a răbdat Ziditorul ca să vadă până la sfârşit făptura oropsită. Se molipsi de firea tulburată şi întristată şi I se făcu milă de icoana Sa care rătăcea în mijlocul făpturii. Ce face atunci? Plăsmuieşte un nou Adam, ridicând din fire un Stăpân peste fire şi, împrumutând un vas de la Fecioară, Îl întruchipează spre a fi o mai adevărată icoană, plăsmuieşte în El germenul plăsmuit şi, din mitră ţesându-I un veşmânt, îmbracă cu el chipul ca o cămară împărătească, pentru ca să-i ascundă goliciunea. Căci Îl făcu mai puternic decât înşelăciunea şi mai presus de păcat. Nemuritor şi după moarte, şi chiar în mormânt fiind, dezlegător de morminte; iar azi, încununându-L cu nemurire, L-a adus în cer, dăruind zidirii, ca o obştească podoabă, pe Cel ce a fost pârga firii (...) Ci privind de sus, El statorniceşte rânduiala lucrurilor. Văzând că prin osânda la moarte se năruie firea şi că mormântul stă gata să moştenească suferinţele omeneşti, că vânatul de oameni sporeşte bogăţia iadului şi că fiecare zi înmulţeşte venitul morţii, Dumnezeu, frângând cerbicia ameninţării Sale, face să răsară pentru neamul omenesc nădejdea nemuririi, şi răpind pe Enoh, a arătat că moartea omenească e biruită şi a învăţat firea să primească hotarele nemuririi, arătând cum să împiedice goana morţii, iar săvârşirea Celui Drept ajunse a fi sfârşitul morţii. Întâmplându-se aceasta în mijlocul întristării, învăţă firea să cânte cântecul de întoarcere spre bucurie şi să se întremeze cu bune nădejdi. Şi ca să nu treacă la mijloc prea mult timp, ca să nu se spele pomenirea despre minune şi să nu sporească mâhnirea ştergând urmele nădejdii, iar moartea să se înfăţişeze şi mai cumplită împotriva oamenilor, face din nou minunea şi îndoieşte darul; şi se ivi Ilie, cel numit biruitor al morţii, care, cu zgomot cutreierând norii, a ameninţat cu secetă cerul, şi legând zidirea cu cuvântul său, se făcu cârmuitor al stihiilor, strângând cu mare glas cârmele zidirii. Atunci se arătă marea minune, când cerul se ruşină în faţa unui om! Căci, pentru ca şubrezenia omenească să nu întunece simţul biruinţei împotriva morţii, Dumnezeu îl face pe el mai întâi cunoscut firii întregi, iar apoi, suindu-l într-un car de foc, îl face, prin zborul şi goana lui nemaipomenită, să lase pe jos moartea, iar cinstea harului schimbă legea firii. Căci Ilie a fost luat ca şi în cer, iar Scriptura a strigat această minune, vestind-o prin glasul ei tuturor veacurilor.

Ci tu, iubite frate, ia seama la osârdnica rânduială a cuvântării şi să nu-ţi scape cuprinsul şi rostul nici unei slove scrise! Şi prin grabnică nesocotinţă, să nu ajungi a socoti pe slugă deopotrivă cu Stăpânul. Căci Ilie nu se suie în cer, nici nu se sălăşluieşte în acele locaşuri trecând peste tărie. Ci auzi ce spune Cel Care-l duce. În timp ce Domnul ducea pe Ilie ca spre cer, o mică vorbă îl opri pe Ilie, care era purtat spre cele de sus. Căci îi e de ajuns Proorocului să fie cinstit cu închipuirea faptei. Cerul nu primeşte pe slugă înaintea Stăpânului, căci la cer Se suie numai Cel ce S-a coborât din cer: Fiul Omului, Cel Care e în cer. Cerul era păstrat de Ziditorul oamenilor, pentru pârga oamenilor. Astfel, prin cele întâmplate cu Enoh şi Ilie, Dumnezeu a bucurat pe oameni cu bună nădejde (...)

Astfel a ştiut Dumnezeu prin chinuri să întoarcă pe cei necredincioşi şi să adeverească minunile prin minuni. Astfel S-a suit Hristos la cer; *astfel* a întărit prin faptă chipurile adevărului. Se cădea, deci, ca Înălţarea Domnului să se împreune cu Învierea Mântuitorului; şi se cădea cerului să primească îndată pe Biruitorul iadului. Dar pentru ca iuţeala celor întâmplate să nu întunece simţirea, a dorit cu vremea să întărească prin privelişte minunile în faţa Apostolilor; şi ca să bage credinţa în suflet, prin necurmata aruncare a ochilor, stă la masă împreună cu ucenicii, gustă din mâncare, deşi n-are nevoie, îngăduie să I se pipăie trupul, luând ca martori ai adevărului nu numai ochii, ci şi degetele.

Risipind aşadar bănuiala închipuirii la timpul înfăţişării Sale, şi la Înălţarea Sa spunând Apostolilor cele de cuviinţă, făcu pe ucenici martori ai Înălţării Sale. Căci se cădea ca propovăduitorii minunii să ducă cu sine o cunoştinţă neîndoielnică despre cele ce aveau a fi propovăduite. Fu luat deci Mântuitorul la cer; ucenicii se uitau de jos, iar norul ce alerga sub picioarele Lui se făcu car pentru drum. O, minuni ciudate! Aerul se lasă străbătut, văzduhul Îl primeşte. Îngerii, alergând pe lângă El, Îl slăveau cu cântece de biruinţă, iar prin înfăţişarea lor îi încredinţau pe ucenicii înspăimântaţi că trebuie să ţină praznic: "Ce aţi rămas uitându-vă spre cer? Ce staţi? Propovăduiţi lumii minunea; propovăduiţi înfăţişarea Lui prin plecarea Lui. Aşa va veni, cum L-aţi văzut pornind spre cer" (vezi *Fapt.* 1, 11).

Auzind Pavel această vestire, îşi repezi trâmbiţele glasului, strigând prin cartea lui: "Cetatea noastră este în ceruri, de unde şi aşteptăm Mântuitor pe Domnul Iisus Hristos" (*Flp.* 3, 20). La acestea îi adaugă pe oameni, zicând: "Vom fi răpiţi, împreună cu ei, în nori, ca să întâmpinăm pe Domnul în văzduh, şi aşa pururea vom fi cu Domnul" (*1 Tes.* 4, 17). Deci din această Înălţare domnească a Mântuitorului şi Stăpânului şi adevăratului nostru Dumnezeu, Iisus Hristos, îndulcindu-ne cu asemănătoare nădejdi, să zicem către El: "Cât s-au mărit lucrurile Tale, Doamne! Toate cu înţelepciune le-ai făcut!" (*Ps.* 103, 25). Că a Ta e slava şi puterea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

În româneşte de
Ştefan BEZDECHI

EVREII – AGENTI AI COMUNISMULUI

(urmare din numărul trecut)

Explozia de ură şi violenţă împotriva românilor, care a caracterizat comportamentul evreilor din provinciile româneşti cedate Uniunii Sovietice în iunie 1940, este explicabilă dacă ţinem seama de sentimentele pe care "fiii lui Israel" le-au nutrit, în toate timpurile, faţă de popoarele în mijlocul cărora destinul lor istoric i-a obligat să trăiască. Rabbi Stephen Samuel Wise (născut în 1874 la Budapesta şi decedat în 1949 la New York, unul din autorii "Declaraţiei Balfour" din 1917, prin care a fost deschisă calea evreilor spre făurirea Statului Israel pe teritoriul Palestinei, şi întemeietorul Congresului Mondial Evreiesc) lămureşte tranşant problema relaţiilor dintre evrei şi popoarele în mijlocul cărora aceştia trăiesc, excluzând orice posibilitate de renunţare la identitatea etnico-religioasă prin asimilare în masa populaţiei majoritare. "Eu nu sunt cetăţean american de religie mozaică. Eu sunt evreu. Sunt american de 63 de ani, dar sunt evreu de 4000 de ani". O precizare lipsită de echivoc, prin care evreii din toată lumea se definesc, înainte de orice, ca fiind o "naţiune religioasă". "Poporul nostru nu este un popor decât din cauza Torei [Legea religioasă]", întăreşte ideea de mai sus una dintre cele mai înalte autorităţi ale iudaismului, Rabbi Sa'adia Hagga'on (secolul X).

În această ipostază de "naţiune religioasă", conştientă de destinul ei *mesianic*, ca şi de necesitatea unui desăvârşit spirit de *unitate*, garantul împlinirii legământului sacru dintre Dumnezeu şi Avraam, trebuie privită evreimea din întreaga lume. O unitate care s-a afirmat ori de câte ori poporul evreu şi-a văzut ameninţată existenţa, aşa cum s-a întâmplat în veacul nostru, în preajma şi în timpul celui de al doilea război mondial, când persecuţia evreilor de către regimul naţional-socialist din Germania a pus în primejdie însăşi fiinţa fizică a iudaismului. În faţa acestei ameninţări, deşi fără statut formal de naţiune, evreii au participat la război cu toată energia şi cu toate resursele intelectuale, morale şi materiale de care dispuneau. Conducerile politice ale Marilor Puteri din alianţa comunisto-democrată (Uniunea Sovietică, Statele Unite, Anglia şi Franţa) erau deţinute fie direct de evrei, fie de politicieni înfeudaţi iudaismului prin intermediul Francmasoneriei. Oamenii de ştiinţă evrei (mulţi distinşi cu Premiul Nobel) s-au pus, fără rezerve, în slujba efortului de război al "alianţei antifasciste". Avuţia lumii, aflate într-o proporţie copleşitoare în mâna bancherilor evrei, a fost folosită pentru a finanţa cheltuielile necesitate de un război total, de lungă durată, ştiindu-se că, după obţinerea victoriei, învinşii vor achita nota de plată întocmită de învingători, după reţeta galului Brennus: "*Vae victis!*". (Principalii beneficiari ai despăgubirilor de război sunt evreii, cărora germanii le plătesc de cincizeci de ani sume astronomice, preţul presupusului sânge vărsat de coreligionarii lor în *Şoah* – denumirea evreiască a holocaustului.)

Dar cea mai redutabilă armă a evreimii, în acţiunile desfăşurate pentru a se afirma şi a dobândi supremaţia mondială, a fost *comunismul*. Toţi teoreticienii de bază ai comunismului, în frunte cu Karl Marx, au fost evrei. Şi tot evrei au fost mai toţi conducătorii politici care au transpus teoria comunistă în instituţii de guvernare. O catagrafie completă a evreilor care, prin activitatea lor, au contribuit la amploarea luată de comunism, a fost inclusă în lucrarea intitulată, în versiunea germană, *Verschwörung gegen die Kirche* (*Conjuraţie împotriva Bisericii*), apărută pentru prima dată în august 1962, în versiune italiană. Autorii (un grup de teologi catolici care au semnat lucrarea cu pseudonimul "Maurice Pinay") au intenţionat ca, prin documentatul studiu pe care l-au întocmit, să atragă atenţia prelaţilor participanţi la Conciliul Vatican II asupra primejdiei reprezentate de iudaismul mondial în plină ofensivă anticreştină, ca şi de internaţionalismul comunist ca instrument iudaic, pentru existenţa Bisericii Catolice.

Listele conţinând numele personalităţilor comuniste care îşi desfăşoară pretutindeni în lume activitatea propagandistică, aşa cum au fost ele întocmite de "Maurice Pinay" şi publicate în cartea semnată astfel, pun în evidenţă un fapt demn de remarcat: evreii angrenaţi în "conjuraţia" comunistă nu se prezintă în faţa opiniei publice, în faţa celor pe care caută să-i convertească la ideile marxiste, cu numele lor adevărat. Ei îşi ascund numele evreieşti, la fel ca răufăcătorii care-şi ascund chipul în spatele unei măşti. Explicaţia acestei travestiri onomastice nu este greu de desluşit. Evreii ştiu, dintr-o îndelungată experienţă, că populaţiile în mijlocul cărora îşi desfăşoară activitatea evită să stabilească legături cu ei, dând dovadă de suspiciune faţă de tot ce provine din surse evreieşti. Pentru a ocoli acest gen de dificultăţi, conducătorii evreimii internaţionale îi îndeamnă pe coreligionarii lor să folosească nume false. Şi, cu puţine excepţii, evreii comunişti, dar nu numai ei, s-au conformat recomandării superiorilor lor spirituali. Câteva exemple au darul să scoată în relief aptitudinile mimetice, în materie de onomastică, ale evreilor. Adevăratul nume al patriarhului comunismului , Karl Marx (evreu german), este Kissel Mordekay. Evreul rus Nuhăm Solomon Katz, urmărit de autorităţile ţariste pentru activitate conspirativă socialistă, s-a refugiat în România, în anul 1875, unde se metamorfozează în Constantin Dobrogeanu-Gherea, devenind un activ propagandist al ideilor marxiste. Meritele sale, ca precursor al socialismului în România, au fost recunoscute de regimul comunist instaurat după 23 august 1944, iar "Academia R. P. R." l-a ales "membru de onoare *post-mortem*". Cazul Katz-Dobrogeanu este însă instructiv şi din alt punct de vedere: manevrele onomastice ale evreilor. Fiul lui Katz-Dobrogeanu, Alexandru, îşi va pierde numele originar de Katz, actele de stare civilă consemnându-i identitatea doar prin pseudonimul tatălui. Ceea ce însă Alexandru Dobrogeanu-Gherea nu şi-a schimbat a fost identitatea comunistă, devenind în 1924 membru în C. C. al P. C. R., participând la acţiunile comuniste ilegale din perioada interbelică şi, pentru a evita urmărirea penală pentru unele acte cu iz de terorism, refugiindu-se în Uniunea Sovietică, unde şi-a sfârşit zilele. Un caz similar, în care un evreu devine român neaoş prin inginerie onomastică, fără să-şi schimbe ADN-ul, este cazul Petre Roman. Ernst Neuländer, fiul rabinului din Oradea, îşi ia numele conspirativ Valter Roman, la adăpostul căruia participă la numeroase misiuni încredinţate de Comintern. Fiul acestuia, Petre, abandonează patronimicul Neuländer şi, folosind pseudonimul tatălui, îşi creează o identitate nouă, devenind Petre Roman. Cu acest nume fraudulos, conduce România ca prim-ministru în perioada 1990-1991 şi, în pragul anului 2000, pentru "competenţă şi merite patriotice deosebite", i se încredinţează portofoliul Externelor.

Onomasticonul iudeo-comunist întocmit de "Maurice Pinay" impresionează atât prin aspectul *cantitativ* (numărul mare de evrei comunişti), dar mai ales prin aspectul *calitativ* (funcţiile înalte deţinute de evrei în structurile statelor comuniste). În faţa listelor cu evrei comunişti din *Conjuraţie împotriva Bisericii*, cititorul de bună-credinţă este constrâns de evidenţă să accepte ideea că comunismul este o creaţie evreiască şi că, pretutindeni unde s-a instaurat, cei care l-au impus au fost evrei. Cu toate acestea, relaţia evreime-

☛

Gabriel CONSTANTINESCU

gabriel constantinescu

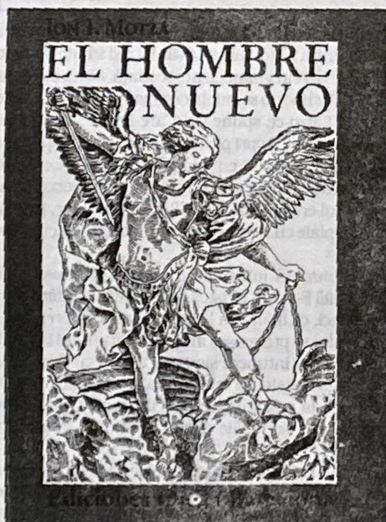
evreii

în românia

Textul publicat alăturat face parte din capitolul final al volumului Evreii în România de Gabriel Constantinescu, în curs de apariţie la Editura FRONDE (Alba Iulia-Paris).

Volumul are la bază lungul serial "Evreii în România" găzduit în paginile *Punctelor cardinale*, dar textul a cunoscut, la pregătirea pentru apariţia în volum, importante adaosuri şi revizuiri (din care face parte şi capitolul "Evrei – agenţi ai comunismului").

După sintezele mai vechi din perioada interbelică (în frunte cu cea a lui N. Iorga, *Istoria evreilor în Ţările noastre*), lucrarea d-lui Gabriel Constantinescu aduce problema "la zi", cu o informaţie solidă şi de pe o poziţie bine cumpănită, înlesnind dreapta înţelegere a multor fenomene sociale, economice, politice şi culturale ce au marcat semnificativ istoria românească, mai ales în ultima sută de ani. **(R. C.)**

La Ediciones Ojeda din Barcelona (în strânsă colaborare cu Colecţia "Europa" din München), a apărut prima versiune spaniolă a *Cranîilor de lemn* ale lui Ion I. Moţa, martirul legionar căzut la Majadahonda. Realizată după versiunea italiană a lui Claudio Mutti (Edizioni di Ar, Padova, 1978), traducerea spaniolă este semnată de Antonio Medrano; s-a optat pentru păstrarea titlului din ediţia italiană: *L'uomo nuovo* - în spaniolă: *El hombre nuevo*.

Cochetul volum se deschide cu o Notă introductivă a neobositului editor român din Exil Ion Mării (pp. V-XIII). Mai sunt incluse un cuvânt al lui Codreanu despre Moţa (din 1937), o autobiografie a autorului (datată: Martie 1936), precum şi 8 pagini de fotografii.

Cei interesaţi pot comanda cartea (2400 pts.) la Librería Europa, Calle Séneca 12, Apt. 9169, E-08080 Barcelona/ España. **(G.C.)**

comunism este afectată de o inadvertenţă, de un paradox. *Unul dintre principiile marxismului, cu autoritate de dogmă, este "ateismul".* "Religia este opiu pentru popor", sună sentinţa rostită de Marx cu privire la religie. Or, dacă lucrurile stau aşa, cum este cu putinţă ca reprezentanţii unei comunităţi care se defineşte ca "naţiune religioasă" să proclame ateismul ca normă de conduită în societatea pe care o conduc? Paradoxul este însă numai aparent. În primul rând, principiul ateismului are valabilitate doar pentru "uz extern", nu şi pentru "uz intern". El se aplică numai "gentililor", nu şi evreilor. Toţi comuniştii feroci, când au intuit că sistemul pe care l-au creat nu este veşnic, au emigrat în *Ereţ Israel*, unde, odată ajunşi, înainte de a intra într-o sinagogă, şi-au scuturat de pe încălţări praful reminiscenţelor comuniste. În al doilea rând, înţelesul iudaic al ateismului este cel de *anticreştinism*. Subminând Biserica lui Hristos, sub pretextul că îndeplinesc unul dintre comandamentele marxiste (ateismul), comuniştii evrei au contribuit la lupta pe care iudaismul o poartă de două mii de ani împotriva principalului său duşman, religia creştină. Cât priveşte poziţia şi rolul îndeplinit de comuniştii neevrei, comuniştii racolaţi din rândul "gentililor" creştini (sub aspect cantitativ, îngrijorător de numeroşi), aceştia greşesc grav de două ori. Întâi greşesc faţă de credinţa strămoşească în care s-au născut, pe care o repudiază pentru a fi în pas cu ideologia marxistă, şi apoi greşesc faţă de neamul căruia îi aparţin, acordând preponderenţă internaţionalismului de factură comunistă în dauna ataşamentului faţă de naţiunea care le defineşte identitatea.

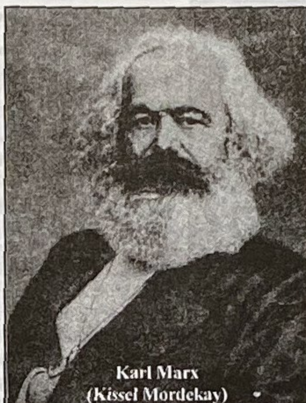
În evoluţia procesului de afirmare a iudaismului, comunis-mul a constituit numai o etapă, cu unele similitudini în trecut. În secolul XVI, Rabbi Löwe Juda Ben Bezalel din Praga, creează din lut, prin magie şi mistica numerelor, un uriaş înzestrat cu puteri excepţionale, *Golemul*, menirea sa fiind să-i apere pe evrei de persecutorii lor. După un timp, însă, creatura s-a răzvrătit împotriva celui care a creat-o, refuzând să-i mai asculte ordinele. Confruntat cu actele de nesupunere ale Golemului, Rabbi Löwe i-a luat puterile şi l-a transformat într-o grămadă de lut – lutul din care fusese creat.

La sfârşitul celui de al doilea război mondial, în euforia provocată de victorie, ruşii sovietici şi-au închipuit că ei sunt învingătorii. Cuceririle teritoriale şi sovietizarea unei bune părţi din Europa le-au alimentat iluzia că *ei* au câştigat războiul. O gravă eroare. Au uitat că şi Uniunea Sovietică este o creatură, un Golem – creatura iudaismului. Şi, în ciuda aparenţelor oferite de câmpurile de luptă, victoria nu a fost repurtată nici de ruşi, nici de aliaţii occidentali, ci de evrei. *Evreii* au provocat războiul, *ei* l-au întreţinut şi *ei* l-au câştigat. Ce consecinţe grave a avut această înţelegere eronată a realităţii, se ştie. În timp ce Occidentul a acceptat realitatea şi a făcut act de supunere în faţa iudaismului, comunismul sovietic nu a acceptat situaţia, şi-a închipuit că are identitate proprie şi că poate să obţină pe cont propriu supremaţia mondială.

În această situaţie, ca şi în cazul Golemului de la Praga, creatorii comunismului au iniţiat un proces complex prin care monstrul sovietic să fie transformat în grămada de lut din care a fost creat. Fiind însă vorba de un imperiu dotat cu un uriaş potenţial militar, procesul de anihilare a colosului sovietic şi a sateliţilor săi a fost anevoios. O primă consecinţă a divorţului dintre iudaism şi creatura sa, Uniunea Sovietică, a fost izbucnirea unui conflict, parţial ideologic, parţial economic, cu Occidentul. Un conflict care a durat o jumătate de veac şi pe care istoria contemporană l-a înregistrat sub denumirea de "războiul rece". În acest răstimp, comunismul sovietic, lipsit de sprijinul iudaic, a suferit o profundă alterare a fondului său ideologic. Internaţionalismul (care constituise una dintre trăsăturile definitorii ale comunismului până la cel de al doilea război mondial) s-a transformat în Rusia în "mândrie naţională", iar raporturile cu aliaţii săi din Pactul de la Varşovia, până atunci "frăţeşti", s-au transformat în "doctrina suveranităţii limitate". Aceste modificări de substanţă ale comunismului originar au avut drept urmare apariţia unui hibrid ideologic, "naţional-comunismul". Şi în timp ce internaţionalismul comunist, aşa cum a fost gândit de clasicii marxismului, degenerează în naţional-comunism, evreii inventează un substitut, o nouă formă de internaţionalism, "mondialismul" sau "globalismul", care preia de la marxismul originar cele două obiective majore: *desfiinţarea naţiunilor* ca entităţi ontologice, prin amalgamarea lor într-un creuzet supranaţional (asemănător *melting-pot*-ului în care a fost făurită "naţiunea" americană) şi *subminarea Bisericii creştine* prin ecumenism, ofensiva sectelor şi apropierea de iudaism, prin acţiuni menite să transforme creştinismul apostolic în "iudeo-creştinism" ("Evreii sunt fraţii noştri, şi anume fraţii noştri mai mari", declara Papa Ioan Paul II în aprilie 1984, în Sinagoga de la Roma).

Distanţarea evreimii de comunism nu a fost însă un proces desfăşurat fără să ridice o serie de întrebări stânjenitoare pentru autoritatea morală revendicată de iudaism în calitate de victimă a *Şoah*-ului. Dezvăluirile lui Aleksandr Soljeniţîn despre "Arhipelagul Gulag", ale lui Jean Pasqualini despre închisorile din China şi ale lui Pin Yathy despre genocidul din Cambodgia, au atras atenţia Occidentului asupra ororilor petrecute în lumea comunistă, provocând la vremea apariţiei lor o stare de tulburare în conştiinţele multor oameni din lumea liberă. Conjunctura în care s-au produs aceste dezvăluiri nu a fost însă favorabilă unor reacţiuni pe măsura gravităţii faptelor relatate. Comunismul dispunea de largi enclave în ţările occidentale (partide comuniste cu un număr mare de membri). Intelighenţia apuseană era încă fascinată de ideologia marxistă, în care vedea o continuare a ideilor lui Platon, Thomas Morus, dar mai ales a filozofiei "Secolului Luminilor", considerând că bolşevismul rusesc era împlinirea concepţiei voltairiene şi a Revoluţiei franceze.

(va urma)

Karl Marx (Kissel Mordekay)

C. Dobrogeanu-Gherea (Solomon Katz)

Ana Pauker (Rabinovici)

Gheorghe Apostol (Gershtein)

Teohari Georgescu (Burah Tescovici)

Silviu Brucan (Saul Brücker)

Valter Roman (Ernst Neuländer) întreţinându-se cordial cu Nicolae Ceauşescu

GRÈCE – CEL MAI INTERESANT COLOCVIU PARIZIAN AL ANULUI 2000

Un colocviu al Dreptei, dar nu al celei tradiționale, ci al Noii Drepte; o Dreaptă provenită nu din acei intelectuali pocăiți sau epuizați de aventura stângistă în care se lansaseră până la prăbușirea fostei Uniuni Sovietice, ci di reprezentații unei generații de tineri doritori de noi dezbateri valorice. De fapt, și egida sub care s-au desfășurat ideile susținute a fost simbolică: GRÈCE, noțiune evocatoare a surselor culturii europene. De altfel, așa a și fost anunțat colocviul în lumea pariziană, stârnind curiozitatea și interesul publicului, nu cu titluri publicitare, ci cu câteva întrebări: **Obosiți de stânga? Decepționați de dreapta? și Dacă v-ați îngădui cinci minute pentru a aborda esențialul?** *Invitați? Oricine a vrut să participe sau a avut curiozitatea să asiste la câteva expuneri mai puțin obișnuite, susținătorii tezelor fiind: Alexandre Zinoviev, Vladimir Volkoff, Alain de Benoist, Philippe Grasset, Jordis von Lohausen, Carl Schmitt, Jacques Verges și Jean Silvester Mongrenier; nume surpriză, deși, din păcate, mai puțin cunoscute în lumea noastră.*

S-a început cu temele alegerilor politice foste și prevăzute pe anul în curs, analizându-se diversele compromisuri făcute în vederea acestora, sciziunile secvente noilor opțiuni și reorientările respective. Efectul de sală a fost stupefiant și luciditatea analitică necruțătoare.

De altfel, președintele colocviului, Jean-Claude Jacquard, s-a și adresat, la un moment dat, auditoriului cu cuvintele: "Știu că mulți dintre dumneavoastră refuză fatalitatea eșecului, căutând noi modalități de acțiune eficace... Și noile modalități sau arme de luptă sugerate au surprins prin ținta vizată: transformarea progresivă a mentalităților contemporane, pentru ca istoria să poată reintra pe făgașurile ei firești".

În continuare, abordându-se problema americanizării forțate a Europei - considerată ca primejdia imediată a continentului nostru - s-a relevat importanța deosebită pe care o are în acest conflict păstrarea cu orice preț a identității naționale (mult blamata identitate națională considerată de atâția ca fiind de ordin tribal), devenită prima armă de luptă în vederea reorganizării unei societăți organice de tip spenglerian - opusă modelului contemporan american - fără rafinate imposturi estetizante (oferite de altfel generos de mass media de azi) și cu o bioetică de factură tradițional-religioasă. Doi conferențiari au sugerat și realizarea unor noi apropieri geopolitice. Idei-soluții, deci, sau material de reflecție pentru o lume în care - potrivit unei metaforice afirmații a lui A. de Benoist, făcute chiar în colocviu - "apa să poată trece peste pietrele care trebuie să rămână". Și o luare de cunoștință asupra faptului că, în complexitatea lumii contemporane, identitatea fiecărui individ trebuie respectată cu sfințenie. De unde și ideea unei metapolitici bazate pe analiză și pe acele tehnici de luptă care să-i poată asigura conștiinței cea mai lucidă stare de veghe. O stare de "trezvie", am spune noi, într-o lume în care globalizarea ne amenință cu o uniformizare de care nu se poate scăpa decât cu riscul izolării sau prin impunerea unei drepte socoteli, făcute după toate rigorile exigenței momentului.

Atenție foarte mare la selectarea informației care abundă în lumea scrisului și în mass media! - ne mai avertizează susținătorii colocviului Noii Drepte, furnizându-ne în același timp și criteriile alegerii. Neuitând că - specificarea noastră, fiindcă tot trăim într-o lume în care l'esprit de géométrie *se confruntă cu* l'esprit de finesse *- deseori inima are rațiunile ei, pe care rațiunea nu le pricepe.*

Marcel PETRIȘOR

"CLIO ÎNCARCERATĂ"

Concomitent cu piosul omagiu adus unui număr de 21 de istorici români care au suferit ani grei de închisoare în perioada dictaturii comuniste, cartea intitulată *Clio încarcerată*, apărută de curând în Editura "Libertatea" din Brăila, reprezintă totodată și munca neobosită dusă vreme de trei ani de inimosul profesor brăilean Toader Buculei. Este o carte de interviuri pe care autorul le-a luat direct de la sursă, în cazul supraviețuitorilor, sau de la urmași, în cazul celor ce s-au săvârșit între timp din viață. O carte-document.

Structurată din acest punct de vedere, cartea conține mărturii zguduitoare privind chinurile și umilințele îndurate de aceste adevărate piscuri ale culturii și istoriografiei românești în iadul comunist, ale cărui sucursale deopotrivă de cumplite se numesc: Aiud, Botoșani, Bragadiru, Cavnic, Galați, Gherla, Jilava, Malmaison, Pitești, Râmnicu Sărat, Sighet etc.

O hartă bicisnică ce marchează locurile sinistre, oroare a condiției umane, prin care călăii acestui neam și-au târât victimele, printre care se numără și fala istoriografiei noastre naționale interbelice. Figuri ilustre ale acestei istoriografii sunt evocate de profesorul Toader Buculei; și pentru că suferințele acestora nu pot fi ierarhizate, prezentarea lor a fost făcută în ordine alfabetică. Pentru că - spune autorul - toți au suferit la fel, numai că unii au avut neșansa să sfârșească în închisoare.

Mărturiile au fost depuse, așa cum am amintit deja, direct, în cazul supraviețuitorilor (Paul Păltânea, Alexandru Zub ș.a.) sau de urmași ori discipoli, în cazul celor care nu mai sunt. Astfel, figura și martiriul lui Gheorghe I. Brătianu au fost evocate de fosta sa asistentă, Cornelia Bodea; despre George Fotino a fost intervievată fiica acestuia, Stanca Ciobanu Fotino; Dinu C. Giurescu a evocat figura și suferințele tatălui său, Constantin C. Giurescu; Mariana Vlasiu Lupaș, pe ale tatălui său, istoricul Ion Lupaș; iar despre suferințele prolificului istoric Vasile Netea a depus mărturie fiul acestuia, Gelu Netea. Am enumerat, din lipsă de spațiu, doar pe o parte dintre slujitorii muzei Clio care au cunoscut ororile temnițelor comuniste și sperăm că această carte în care ei au fost evocați nu va rămâne singulară, ci că ea constituie doar un început în opera de punere a istoriei acestei tragice perioade în drepturile ei. Pentru că, după cum remarcă Alexandru Zub: "deși a trecut mult timp de la căderea lui Ceaușescu, istoria nu a fost încă repusă în drepturile ei. Suntem departe de a avea semnele unei schimbări profunde în acest domeniu. Nu s-a produs nimic esențial între timp"...

Gelu NETEA

OVIDIU LA... BUENOS AIRES

În îndepărtata Argentină, la Editura "Euthymia" din Buenos Aires, a apărut în 1999 cartea lui Ovidiu Găină (Stan M. Popescu) intitulată *Legionarismul sau trăirea virtuților și fragmente din sbuciumul exilului*. Primul capitol al cărții, intitulat "Descoperirea comorii interioare", se deschide cu circulara din 18 februarie 1938, prin care Codreanu recomandă legionarilor cum să se comporte și cum să se roage în timpul postului pentru ca acesta să aibă finalitate și să contribuie la descoperirea comorii interioare și la cultivarea virtuților creștine. Urmează apoi pagini dedicate concepției legionare despre moarte și înviere, educației legionare în spiritul dragostei și al onoarei, cu ample comentarii pe marginea legilor și a celor zece porunci cuprinse în *Cărticica șefului de cuib*, precum și importanței pe care o are spiritul de sacrificiu în lupta pentru o cauză dreaptă și nobilă.

Un capitol special, al VII-lea, intitulat "Moța sau eternitatea înfiptă în timp", este închinat măreției și finalității cutremurătoarei jertfe a lui Ionel Moța. Cu această ocazie autorul realizează o succintă biografie a martirului legionar, precum și profilul moral și sufletesc al acestuia.

Următorul capitol, al VIII-lea, este consacrat dușmanilor armoniei sufletești, identificând pe câțiva dintre aceștia: fățărnicia, minciuna, invidia, vanitatea, resentimentele, ura și îngâmfarea. Indică, de asemenea, câteva metode de luptă împotriva acestor dușmani.

Partea a doua a cărții, "Fragmente din sbuciumul exilului", cuprinde corespondența dintre Comandantul Mișcării Legionare (Horia Sima) și autor (Ovidiu Găină), precum și câteva articole publicate în diferite reviste ale Exilului.

Schimbul de scrisori dintre cei doi datează din 1978, deci după mai bine de 30 de ani de exil. Cu toate acestea, problemele puse în discuție sunt extrem de realiste, ceea ce demonstrează că și unul, și altul erau la curent atât cu problemele lumii din spatele cortinei de fier, câtși cu cele ale lumii contemporane în general. Amândoi sunt de părere că Exilul românesc, în special cel legionar, trebuie să acționeze unitar și să continue lupta împotriva comunismului. Nu sunt însă de acord cu felul în care trebuie să se ducă această luptă. Se vede aici deosebirea dintre luptătorul și omul politic de anvergură care a fost Horia Sima și "misticul" care este profesorul de la catedra de psihologie socială și filosofie politică a Universității din Buenos Aires. Unul pledează pentru lupta politică, pentru crearea unui front mondial de dreapta, iar celălalt pentru lupta pe plan spiritual, în vederea zidirii "dinlăuntrului", cum spune el.

Iată cum își argumentează Horia Sima poziția sa: "După cum te-ai convins desigur, nu mai putem aștepta nimic de la acest Occident, zis democrat și creștin. Nu e nici democrat și nici creștin, căci altminteri nu ar colabora atât de strâns, până la complicitate, cu comunismul antidemocrat și ateu... Comunismul nu e o țară, ci un sistem, o conspirație mondială, cu rețele răspândite pe tot globul, ajungând până în cabinetele ministeriale ale marilor democrații occidentale... Până când nu va fi scoasă din funcție această rețea mondială, secretă și invizibilă, nu putem aștepta nimic bun nici pentru neamul nostru și nici pentru restul lumii". Mai departe adaugă că pentru a putea lupta eficient împotriva acestei oculte este necesar "ca forțele naționale și creștine din întreaga lume să se unească și să-și coordoneze eforturile pentru a forma un front anticomunist".

În replică, Ovidiu Găină scrie în una dintre scrisori: "Eu nu cred că rostul nostru în exil ar putea fi formarea unui front anticomunist, pentru că aceasta ar însemna o irosire a forțelor spirituale ale Legiunii... Eforturile și energiile noastre ar putea fi cheltuite mai cu folos dacă am încerca să refacem unitatea dintre noi... În ultimii 25 de ani viața noastră în exil ne-a măcinat. Ne-am irosit energiile în lupta pentru existență și supraviețuire, e adevărat, dar o mare parte din forțele noastre spirituale le-am cheltuit în luptele dintre noi... ne etichetăm unul pe altul de mișei, trădători, ticăloși, vânduți etc.! Nici nu ne mai vorbim! Nici nu ne mai salutăm! Trăim uneori în același oraș și ne urâm între noi mai mult decât ne urăsc comuniștii și masonii! Chiar în reviste facem cunoscută lumii întregi ura care ne desparte de proprii noștri camarazi!... Când vom muri, vom lăsa ca «zestre» urmașilor această ură... N-ar fi mai folositor și mai frumos, pentru Neam și pentru Legiune, dacă am înfățișui energiile noastre spirituale pentru formarea Frontului Unic Legionar?... Așadar, ÎNAPOI LA ICOANĂ! Legiunea trebuie să se salveze pe tărâm spiritual".

În sfârșit, în ultima parte a cărții sunt reproduse, din diferite publicații, o serie de articole și de eseuri pe care autorul le-a publicat de-a lungul anilor. Dintre acestea menționăm: "Crizele ideologice din lumea democratică"; "Sensul spiritual al prieteniei"; "Suferința ca trăire legionară"; "Echilibrul sufletesc"; "Despre bunul simț"; "Despre îngăduință" etc.

Demostene ANDRONESCU

Profiluri lirice

autoportret

Tudor George

Tudor George(scu) – inepuizabilul **"Ahoe"** – s-a născut la 3 febr. 1926 în com. Ulmeni, jud. Ilfov. Absolvent al Liceului "Marele Voievod Mihai" şi al Facultăţii de Ştiinţe Juridico-Administrative din Bucureşti (1949), a debutat precoce, la numai 10 ani, în publicaţia *Universul copiilor*. A frecventat cenaclul "Sburătorul" din ultima lui fază şi a reuşit să evite compromisurile semnificative cu noul regim comunist. S-a lansat editorial în 1957, cu poemul *Legenda cerbului*. Figură pitorească a boemei bucureştene, a alternat rugby-ul cu poezia ("Sport şi liră"), cucerindu-şi renumele mai ales cu villoneştile *Balade singaporene* (1970). Între 1967 şi 1989 a publicat peste 20 de volume de poezii, la care se adaugă mai multe volume pentru copii şi traduceri din marea lirică universală, cu vădită predilecţie pentru poeţii medievali tîrzii, renascentişti şi baroci, cu care se întîlneşte în gustul pentru un anume manierism sublim-exacerbat, de unde şi adevărata patimă pentru sonet (în 1987 a dat o *Carte a sonetului*, "vastă incursiune în istoria sonetului", după ce mai devreme publicase "trilogia sonetelor" – *Sonetele aeriene, Armura de sudoare, Bazarul cu măşti* – şi chiar o... "epopee naţională în sonete", *Dacica*!). Poet poate inegal în prolificitatea creaţiei lui, Tudor George nu e mai puţin un mare estet, un mag(istru) al limbii române şi un tumultuos binevestitor al neamului său. Mort la 12 ian. 1992, el a intrat într-un nemeritat con de uitare. E de nădăjduit că va veni o zi cînd poezia se va întoarce de la *sminteala destructurantă* la *nebunia sacră*, iar conştiinţa românească va fi în măsură să-şi oglindească mai fidel valorile, fie şi numai în splendoarea risipei lor. Poate că atunci ne va bîntui din nou, ca un "Scarabeu sacru" (*Dar, încă mai încoace, din sfinte bălegare, / Poet – asemeni trudnic şi dedulcit cu greul – / Io mi-am creat, d-a tîrşa, Închipuitul Soare / Şi l-am tîrît cu mine-n mormînt – ca Scarabeul!*), umbra lui "Ahoe, de care toţi avem nevoe"...

(Din lungul "eseu" versificat reprodus în pagina de faţă – un soi de falsă definiţie metaforică a ţipătului: "Ahoe!", îndărătul căreia se ascunde un autoportret liric în cheie deliberat manieristă – am fost nevoiţi, din motive de spaţiu, să reducem câteva strofe, marcând cu croşete locurile respective; textul – ca şi autoportretul grafic – sînt preluate din micul volum antologic *Scarabeul sacru. Legende, balade, sonete, poeme*, cu un cuvânt înainte de Romulus Vulpescu, Ed. Albatros, col. "Cele mai frumoase poezii", Bucureşti, 1979.) **(R. C.)**

AHOE!
Ce înseamnă-acest: "Ahoe"?

Un ţipăt e un ţipăt, doar? Şi-atît?!
Ce poate, oare, însemna un ţipăt?
De-mi creşte – cît un arbore – din gît,
Cît un vulcan – cu temeraru-i sclipăt!

El poate creşte-n slăvi, cît un taifun,
Pe şapte voci, c-o orgă de tornade –
Un ţipăt – ca tridentul lui Neptun!
Ori – trăsnetul lui Jupiter, cînd cade!

Un ţipăt poate fi un Lucifer!
Ori Prometeu – din slăvi zvîrlit pe-o stîncă –
Înflăcărînd durerea lui prin cer,
C-o spadă grea de-nsîngerare-adîncă!

Titanul Encelade dat în brînci
Şi afundat în Etna, spart în tină –
De unde – ars de furii – printre stînci,
Tot străduie să iasă la lumină!

Hefaistos cel şchiop e – din străfund,
Izbind la forje, uneltindu-şi arme –
Într-un vacarm de sonuri, pînă cînd,
Din Iadul lui, Olimpul o să-l sfarme!

Un ţipăt e un pathos de Eol
Închis în pieptul munţilor – de unde,
Prin buza strîmbă-a unui munte gol,
Ca un concert de sistru-n cer pătrunde!

Un ţipăt poate fi Acel Păun,
Ori Pom Celest, cînd stelele-n tot largu-s,
Cînd Mările şi Cerul şi-mpreun
Pleiadele-n Universalul Argus!

Un ţipăt e leonicul văzduh
Al blondului Apollo-n cataractă!
Ori aisbergu-Arhanghel – straniul Duh,
Cu strălucirea lui de ger, compactă!

Un ţipăt e un pathos declanşat,
Pulsînd năvalnic, izbucnind prin vene
"Vocalele" – cu magicul substrat
Al viziunilor rimbaldiene!

Cumplite sonuri: A! E! I! O! U! –
Din care s-a compus cumplita gamă
A luptelor ce-n Mythos se dădu –
Prin care lumi se nasc ori se destramă!

Un ţipăt e teribilul diftong
În care, parcă, sunetul d-apoi e,
Cum răsăritul lumii bate-n gong
Ori soarele-n vecernie: Ahoe! (...)

Un ţipăt e o punte peste Timp:
Aheii dînd asalt la vechea Troie –
Homericul spectacol din Olimp –
Troianul Cal, cu-aprins nechez: Ahoe!

Un ţipăt e funestul "Halali!"
Al crîncenei Diane, cînd apari-i
Cerbitul Acteon, spre-a-l urmări,
Zburlindu-şi peplu-n vînturi, şi ogarii!

Coridă moldovană din trecut,
Nechez de cal şi durăt de eroi e
Şi mugetul bourului durut,
De Dragoş Vodă-nsuliţat: Ahoe!

Ahoe! Suie-mbărbătatul ritm,
Ce-nlănţuia vîslaşii la trireme!
Argonauţii-n pathos unanim –
Unindu-şi duhul, peste val şi vreme!

Olimpicii vîslaşi care-i văzui,
Ca-ntraripaţi delfini – caiac, canoe –
Aveau un ritm din ţipătul dintîi,
Un duh din ştima apelor: Ahoe!

Cu Heyerdahl, ori cu Alain Bombard,
Cu Chichester, cu Robinson Crusoe,
Aud, pe mări, supremul Son solar,
Salutul lor uranian: Ahoe!

Plutaşii iuţi pe bistriţe-i mai văd
Rostogolind buştenii sub ţapine
Şi-n cîntec ritmic cum se arăpăd –
Ahoe!-armonizîndu-se-n destine! (...)

E-un glas din Cer, din Mări, de sub Pămînt,
De pe pămînt – parfum de brad şi-aloe –
Un imn sublim A-Toate-Cîte-Sînt
Însufleţite-n ţipătul: Ahoe!

Euhoe, Bachus! Dionisiac,
Mă-ntorc, sedus, prin vii şi roş ca macu-s,
Şi-ncununat cu ugeri de butac,
În cinstea Vieţii strig: Ahoe, Bachus!

Iar toate-acestea, câte-n piept le simt,
C-un viers de-amor, le-nchin frumoasei Chloe –
Descătuşând din pieptul meu prea strâmt,
În cinstea ei, un drăgăstos: Ahoe!

E-un ţipăt orfic – glasul lui Orfeu,
Care-ar putea Infernul să-l despice –
Pierzând, pe veci, al dragostei trofeu –
Privind spre umbra ta, Euridice!

Ahoe!-i glasu-acelor, mai curând,
Ce-au naufragiat, de bună voe!
Eneas şi Ulise-or fi strigând,
Urmând destinul lor cumplit: Ahoe!

Ahoe! Poate-i glasul luptător
Al celor drepţi – râvnind edene zile –
Spre Insula Preafericiţilor,
Unde, cu greu, d-abia răzbi Ahile!

E, poate că, un imn al lui Pindar –
Care-nsorea Olimpica Arenă –
Şi-nsuliţatul glas l-aduc în dar
În cinstea ta, Puternică Athenă!

Şi-atâtea temeri, bucurii ce-am strâns,
Precum Hercul, spre slava-ţi le-aduc, Joe,
Şi-nspre Olimpul tău, de nepătruns,
Înalţ – de fum – columna mea: AHOE!

FILE DE ARMAGHEDON

De ziua Înălţării Domnului, joi 8 iunie 2000, a avut loc, la Palatul Patriarhiei din Bucureşti (dar fără nici o prezenţă arhierească!), lansarea cutremurătorului volum documentar *RUINELE ORTODOXIEI. IUGOSLAVIA: 1991-2000*, realizat în cea mai mare parte de SLOBODAN MILEUSNIĆ şi tradus din engleză în română de tânărul teolog IONUŢ GURGU (volumul a apărut în colecţia "Prigoana" a Editurii "Scara"). Au luat cuvântul, printre alţii, ambasadorul Iugoslaviei la Bucureşti, publiciştii Răzvan Codrescu şi Mugur Vasiliu, precum şi autorul traducerii, întreaga asistenţă fiind profund mişcată de tragedia fraţilor ortodocşi de peste Dunăre - victime ale unei "civilizaţii" căzute în barbarie, care, crezând că se luptă cu oamenii, se bate, de fapt, cu Dumnezeu...

Cu îngăduinţa prietenilor de la *Scara*, reproducem aici câteva extrase din volumul menţionat, însoţite de fotografii preluate din aceeaşi sursă.

Puncte Cardinale

CUVÂNTUL PATRIARHULUI PAVLE

Avertizându-i pe ucenicii Săi de nenorocirile ce se vor abate asupra lor în această lume, Mântuitorul nostru Iisus Hristos le-a spus nu numai o dată: «În lume necazuri veţi avea». «Feriţi-vă de oameni». «Dacă M-au prigonit pe Mine, şi pe voi vă vor prigoni» (Ioan 16, 33; Matei 10, 17; Ioan 15, 20).

În epistolele lor, Sfinţii Apostoli îi învăţau pe credincioşi despre acestea, căutând a le da obişnuinţa deosebirii între suferinţa pe drumul adevărului Dumnezeu şi aceea din calea nedreptăţii (I Petru 4, 15) îndemnându-i de fiecare dată să ţină porunca: «Nimeni dintre voi să nu sufere ca ucigaş sau fur sau făcător de rele... Iar de suferă ca creştin, să nu se ruşineze... Căci e mai bine, dacă este voia lui Dumnezeu să pătimiţi făcând cele bune, decât făcând cele rele» (I Petru 4, 15-16; 3, 17).

Aceste vremi nefericite ale nebuniei şi terorii aduse de războiul civil ce se desfăşoară pe teritoriul patriei noastre, cu atâtea măceluri, cu atâtea cămine distruse, cu biserici distruse împreună cu preţioasele lor odoare de valoare culturală şi istorică, de toate părţile acestui conflict, îi va face pe mulţi să-şi pună întrebarea Înţeleptului: «Ce folos are omul din toată truda lui cu care se trudeşte sub soare?» (Ecleziastul 1, 3).

Nu este prima dată în istoria sa când neamul nostru a fost la răscrucea existenţei sale, "a fi sau a nu fi" în negura sclaviei, în urăciunea pustiirii - şi înaintea bătăliei de la Kosovo, şi în timpul ei, şi chiar până în ziua de azi. Dar luminaţi de învăţătura Evangheliei şi cu credinţa în Fiul lui Dumnezeu, neamul nostru nu a căzut nici în nepăsare, nici în disperare. Ei au avut încă puterea de a ridica asemenea lăcaşuri de lumină ca la Studenica, Žiča, Sopoćani, Gračanica şi atâtea altele, mici şi mari, pe tot cuprinsul patriei. Le-au ridicat mai întâi de toate spre slava lui Dumnezeu, pentru nevoile şi pentru neamul lor. Precum stelele pe cer, aceste lăcaşuri de cult au luminat calea în bezna nenorocirilor ce s-au abătut asupra noastră. Întărit de credinţă, neamul nostru a putut să treacă peste aceste necazuri, iară şi iară, reconstruindu-şi bisericile distruse de duşmani.

Ei au înţeles bine: ce ar fi fost cu noi fără ele de-a lungul veacurilor şi ce însemnătate am fi avut înaintea lui Dumnezeu, înaintea lumii şi în faţa propriilor conştiinţe?

Ar fi fost greu neamului nostru să supravieţuiască, dar am răzbătut, fiindcă din negura timpului până la sfârşitul lumii ne-au răsunat în suflete cuvintele Fiului lui Dumnezeu insuflate credincioşilor Săi: «Nu te teme de cele ce ai să pătimeşti... Nu te teme; Eu sunt Începutul şi Sfârşitul... Fii credincios până la moarte şi îţi voi da cununa vieţii» (Apocalipsa 2, 10).

Scopul acestei lucrări, înfăptuite cu mare trudă de Slobodan Mileusnić, Director al Muzeului Bisericii Ortodoxe Sârbe, este de a scoate la iveală suferinţele recente ale poporului nostru, oferind date asupra originii bisericilor, asupra restaurărilor şi repetatelor lor distrugeri.

Am citit-o cu jale şi cu ruşine pentru că atâta rău s-a întâmplat şi se întâmplă printre noi, de la noi înşine. Cu aceeaşi jale şi ruşine am auzit şi de distrugerea bisericilor romano-catolice şi a moscheilor musulmane. Cu capetele plecate, în durere, ne-am rugat lui Dumnezeu ca aceste necazuri să-şi găsească în cele din urmă sfârşitul, niciodată să nu se mai repete nicăieri în lume şi niciodată să nu se mai abată asupra nici unui neam.

Patriarhul Sârbilor, Pavle

+ Павле

GENOCIDUL SPIRITUAL

Acest mai din urmă război (1991-1995) a luat ceea ce este cel mai de valoare; pe lângă vieţi inocente, a pângărit şi distrus altare, bunuri culturale, artistice şi materiale. Acest război îndreptat asupra poporului sârb a adus Biserica Ortodoxă Sârbă, şi pe credincioşii ei din acel teritoriu, la un pas de anihilare.

Bisericile şi alte elemente de moştenire religioasă şi istorică a Bisericii Ortodoxe Sârbe, în fosta Republică Iugoslavă a Croaţiei, care include 5 Episcopii Ortodoxe (Osijek Polje şi Baranja, Slavonia, Zagreb-Ljubliana, Gronji Karlovac şi Dalmatia), au fost primele care au avut de suferit. Distrugerile au fost deliberate, scopul fiind înlăturarea mărturiilor autentice şi a moştenirii spirituale a sârbilor din teritoriile Baranja, Slavonia, Lika, Banija, Kordun, Dalmatia şi din alte teritorii sârbeşti. Aceste biserici, toate monumente de arhitectură, reprezintă identitatea religioasă şi naţională a sârbilor din aceste regiuni. Prin demolarea, incendierea şi distrugerea prin alte căi a bisericilor sârbeşti şi a monumentelor culturale, duşmanul urmăreşte, în afara curăţirii oricărei urme a existenţei lor, să maltrateze spiritual pe sârbii ortodocşi. Noul Episcop al Eparhiei de Osijek nu îşi poate restaura Reşedinţa Episcopală din Osijek. Reşedinţa Episcopală din Pakrac (construită în 1732) a fost jefuită, bombardată şi devastată. Reşedinţa Episcopală din Zagreb a fost avariată de explozibil. Reşedinţa Episcopală din Karlovac a fost jefuită şi demolată în timpul Crăciunului romano-catolic din 1993. Nici unul din Episcopii Ortodocşi din fosta Republică Iugoslavă a Croaţiei nu se poate întoarce la reşedinţa sa din două motive: ori reşedinţele sunt distruse, ori, mai degrabă, autorităţile croate nu le permit acest lucru.

Atitudinea faţă de bisericile, mănăstirile şi alte clădiri bisericeşti sârbeşti este aproape aceeaşi în Bosnia şi Herţegovina. Şi în acea fostă Republică Iugoslavă existau cinci Episcopii Ortodoxe sârbe (Banja Luka, Bihać-Petrovac, Zahum-Herţegovina, Dabar-Bosnia şi Zvornik-Tuzla). Reşedinţele episcopale au fost distruse sau au suferit stricăciuni grave în Mostar, Sarajevo, Tuzla, iar episcopii au reşedinţe temporare în alte locuri.

Karin, biserica Sfânta Kiriaki, 4 mai 1997

Muzeul Bisericii Ortodoxe Sârbe din Belgrad, pe lângă salvarea obiectelor liturgice sau a altor obiecte sfinte sau de artă, întocmeşte o listă completă a noilor victime ale distrugerilor croate şi musulmane. Numărul sfintelor lăcaşe sârbeşti demolate, avariate sau pângărite este enorm, şi este încă incomplet, pentru că altarele sârbeşti, precum şi alte monumente istorice aflate pe teritoriul controlat de forţele croate şi musulmane nu sunt accesibile, iar destinul lor este nesigur, astfel încât numărul de 212 de biserici distruse şi 367 avariate este încă incomplet.

Din cele zece reşdinţe episcopale ortodoxe sârbe în fostele Republici Iugoslave ale Croaţiei şi Bosniei-Herţegovina, şapte au fost bombardate sau devastate. Catedralele din Pakrac, Karlovac şi Mostar au fost distruse. Vechea Bibliotecă Episcopală din Pakrac, una din cele mai valoroase biblioteci sârbeşti, a fost jefuită, cărţile vechi împrăştiate şi vândute în toată fosta Iugoslavie şi în Europa. Această venerabilă bibliotecă a fost înfiinţată de Patriarhul Arsenije III Čarnojević şi fiecare episcop de Pakrac dona biblioteca personală acestei Biblioteci Centrale Episcopale. În Bibliotecă, pe lângă vechi manuscrise, se aflau 112 cărţi bisericeşti sârbeşti medievale, cel mai mare număr adăpostit de o bibliotecă din Iugoslavia. Aceeaşi soartă au avut şi bibliotecile episcopale din Zagreb, Karlovac şi Mostar. Cea din Sarajevo a fost arsă în totalitate.

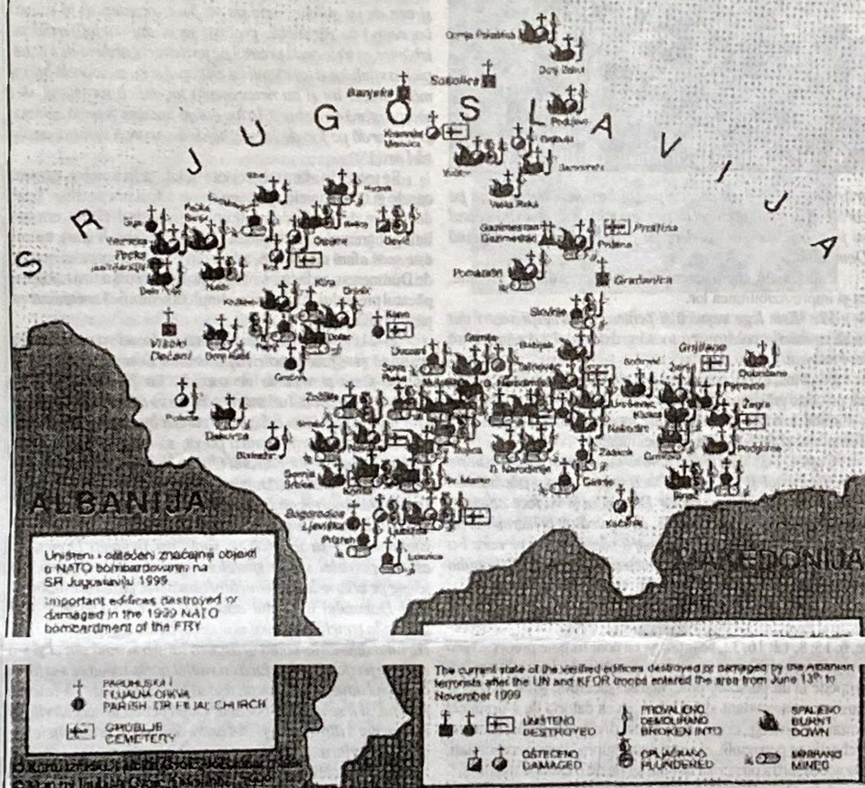
Abia în 1985, odoarele bisericii, împreună cu operele de artă jefuite în al doilea război mondial, s-au reîntors la posesorii lor: episcopii, mănăstiri şi parohii. Au fost din nou jefuite acum sau, mai tragic, distruse. Odoarele vechii Episcopii de Pakrac, icoane preţioase şi alte obiecte liturgice sau de artă (vase, veşminte) salvate în Mănăstirile Orahovica, Pakrac şi Sfânta Ana, precum şi în alte numeroase biserici, au fost jefuite şi distruse fără milă. Muzeul Episcopal al Bisericii din Zagreb, aflat în reşedinţa mitropolitană, a fost dinamitat; reşedinţa episcopală din Mostar, cu toate odoarele ei, a fost dinamitată. Iar soarta odoarelor din Episcopia de Gronji Karlovac, din reşedinţa din Karlovac, este necunoscută (deoarece reşedinţa însăşi a fost complet devastată); nesigură este şi soarta odoarelor Episcopiei de Zvornik-Tuzla, care se află sub control musulman.

Din nefericire, numeroase monumente istorice şi de cultură ale neamului sârbilor au dispărut pentru totdeauna. Pe lângă preţioasele obiecte sacerdotale, galerii întregi de icoane şi iconostase întregi au fost distruse, la fel şi opera celor mai faimoşi pictori iconari şi artişti laici din secolele XVI-XX: numărul de icoane de pe un singur iconostas variază între 20 şi 50 şi chiar 70. Media minimă ar fi de 35 de icoane pe un iconostas, fără a mai pune la socoteală celelalte icoane dintr-o biserică. Când această cotă minimă de numai 35 de icoane pe iconostas este înmulţită cu 210 biserici demolate, se obţine un total de 7.000 de icoane distruse. Un astfel de număr de opere de artă pierdute ar reprezenta o catastrofă pentru orice naţiune. Acestea echivalează cu Luvru, Hermitage, Prado şi alte mari galerii naţionale de artă. Aceasta reprezintă un genocid îndreptat împotriva unei naţii, împotriva artei şi spiritualităţii sale, împotriva culturii şi moştenirii ei. Din păcate, moştenirea spirituală a sârbilor este distrusă de oameni care sunt apropiaţi de aceste valori bisericeşti şi artistice, prin împărtăşirea credinţei creştine, a unei tradiţii culturale sau a teritoriului.

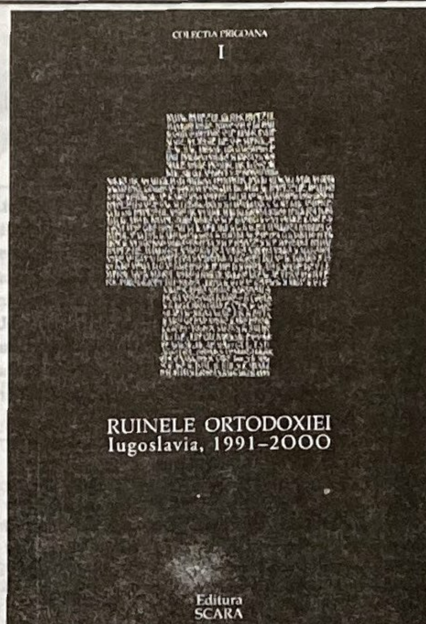
Această vedere generală asupra bisericilor şi mănăstirilor distruse, stricate sau pângărite a fost întocmită pe bazele rapoartelor originale pe care episcopii şi preoţii le-au trimis Sfântului Sinod şi Muzeului Bisericii Ortodoxe ☛

TRAGEDIA IUGOSLAVĂ

Numărul bisericilor ortodoxe distruse în diferite zone de responsabilitate KFOR dislocate în Kosovo şi Metohia, în perioada iunie 1999 - februarie 2000, este de 78. Lista încă nu este completă. Mult mai multe biserici şi paraclise au fost vandalizate sau complet distruse.

Harta bisericilor şi mănăstirilor distruse

Sârbe din Belgrad. Comisii de experţi, numiţi de Ministerul Culturii al Republicii Serbia, anume de Institutul Republican pentru Protecţia Monumentelor de Cultură, s-au deplasat acolo unde se puteau observa siturile. Rapoartele venite din partea observatorilor Uniunii Europene, ca şi de la refugiaţii sârbi care au depus mărturie despre demolarea sau stricarea bisericilor, mănăstirilor sau altor aşezăminte bisericeşti ale lor, sunt, de asemenea, o importantă sursă de informaţii.

Anumite biserici sau clădiri bisericeşti au fost dinamitate de mai multe ori, până au fost complet distruse. Aceasta s-a întâmplat cu bisericile din Petrinja, Nova Gradiška, Mostar şi multe alte localităţi. Pe numeroase locuri unde se aflaseră biserici demolate în timpul celui de al doilea război mondial, alte biserici noi se reconstruiseră în perioada postbelică. Aceste noi biserici în Petrinja, Nova Gradiška, Slavonski Brod, Trnjani, Mănăstirea Žitomislić şi în multe alte locuri au fost din nou dărâmate până la temelii.

O mare parte din lăcaşurile de cult sârbeşti au suferit stricăciuni în afara zonei de conflict. Unele biserici sârbeşti, deşi aflate la peste 100 km. de liniile frontului, au fost demolate. Este de condamnat în special distrugerea deliberată a moştenirii care este de o valoare arhitecturală şi artistică excepţională. Astfel, naţionaliştii croaţi au ars două monumente de arhitectură sârbească unice: vechile biserici de lemn din Raštovac şi Donja Rasenica, închinate Sfântului Mare Mucenic Dimitrie (construită în 1730), respectiv Adormirii Maicii Domnului (din 1709). Biserica de lemn din Buzeta (sec. XVI), lângă Glina, a fost de asemenea arsă până în temelie. Astăzi nu mai există nici măcar ruinele lor.

Chiar şi cele mai sfinte altare sârbeşti au fost distruse într-un mod brutal, precum Paraclisul Memorial din Prebilovici (Herţegovina), unde mii de martiri sârbi şi-au găsit moartea în al doilea război mondial: oameni bătrâni, femei şi copii, majoritatea din Prebilovici şi din satele sârbeşti din împrejurimi. Aceste moaşte, scoase la iveală acum câţiva ani (1991) din gropile comune ale Herţegovinei şi îngropate într-un paraclis construit de curând în Prebilovici, au fost din nou batjocorite în cel mai barbar mod. Acest lăcaş sfânt a fost complet distrus, iar oasele martirilor au fost arse. Istoria încă nu cunoaşte să fi existat asemenea criminali care să-şi fi ucis victimele de două ori, şi asta numai într-o perioadă de 50 de ani!

Numai o grămadă de pietre mai aminteşte de vechea Mănăstire Žitomislić, care împreună cu obştea au avut enorm de suferit în urma ultimului război. (...)

În acest război (1991-1995) lăcaşurile de cult croate şi musulmane au avut şi ele de suferit. Dar dacă suntem încredinţaţi cu misiunea de a raporta devastările abătute asupra bisericilor şi altor clădiri bisericeşti şi asupra comorilor artistice în timpul războiului (1991-1995), atunci să o facem întru dreptate şi cu demnitate, ca adevăraţi credincioşi şi descendenţi ai acelora care au creat toate acestea, împreună cu ceilalţi oameni care au trăit în aceste locuri, să le preţuim ca o moştenire culturală şi spirituală.

În loc de concluzii, să ne reamintim evenimentele recente (septembrie - octombrie 1996): biserica Sfânta Nedelja din Karin a fost dinamitată şi ştearsă de pe faţa pământului; biserica sârbească din Obrovac a fost devastată; o grenadă a deteriorat catedrala ortodoxă din Dubrovnik; ruinele bisericii Sfânta Cruce din Veliki Zdenci au fost demolate (după ce fuseseră deja deteriorate în cel de al doilea război mondial); Mănăstirea Orahovica a fost jefuită... Oare unde se vor termina toate acestea şi cine sunt făptaşii? Este oare războiul cu adevărat încheiat în ceea ce priveşte bisericile şi mănăstirile ortodoxe?

SCURTĂ RECAPITULARE
1991-1995

Eparhia de Banjaluka
Biserici: 2 distruse; 3 avariate;
Case parohiale: 2 distruse;

Eparhia de Bihać-Petrovac
Biserici: 26 distruse; 68 avariate;
Case parohiale şi alte clădiri bisericeşti: 10 distruse; 26 avariate;

Eparhia de Gornji Karlovac
Biserici: 11 distruse; 45 avariate;
Case parohiale şi alte clădiri bisericeşti: 8 distruse; 14 avariate;

Eparhia de Dabar-Bosnia
Biserici: 23 distruse; 13 avariate;
Case parohiale şi alte clădiri bisericeşti: 11 distruse; 3 avariate;

Eparhia Dalmaţiei
Biserici: 14 distruse; 45 avariate;
Case parohiale şi alte clădiri bisericeşti: 1 distrusă; 3 avariate;

Eparhia de Zagreb-Ljubljana
Biserici: 9 distruse; 29 avariate;
Case parohiale şi alte clădiri bisericeşti: 5 distruse; 7 avariate;

Eparhia de Zahum-Herţegovina
Biserici: 36 distruse; 28 avariate;
Case parohiale şi alte clădiri bisericeşti: 12 distruse; 2 avariate;

Eparhia de Zvornik-Tuzla
Biserici: 38 distruse; 60 avariate;
Case parohiale şi alte clădiri bisericeşti: 31 distruse; 19 avariate;

Eparhia de Osjek Polje şi Baranja
Biserici: 14 distruse; 35 avariate;
Case parohiale şi alte clădiri bisericeşti: 6 distruse; 8 avariate;

Eparhia Slavoniei
Biserici: 39 distruse; 41 avariate;
Case parohiale şi alte clădiri bisericeşti: 25 distruse; 15 avariate;

RECAPITULARE:
Biserici: 212 distruse, 367 avariate;
Case parohiale şi alte clădiri bisericeşti: 111 distruse; 107 avariate;

Obrovac, interiorul bisericii, 20 nov. 1996

COMENTARIU LA CARTEA LEVITIC

Leviticul este cea de-a treia carte a Pentateuhului. Evreii o numesc fie _Weiqra_ (= şi El a chemat), după cuvântul cu care începe cartea, fie, după conţinut, _Torat Haqohanim_ (= Legea Preoţilor) sau _Torat Haqorbanot_ (= Legea Jertfelor). În _Septuaginta_, cartea se numeşte _Levitikon_, de la Levi, devenit trib sacerdotal în Israel. _Leviticul_ este cheia religiei iudaice, oferind cadrul pentru toate celelalte cărţi biblice. În ce ne priveşte, vom căuta mai cu seamă sensurile morale şi mistice ale vechilor rânduieli mozaice, în lumina împlinirii lor în Hristos.

Tabernacolul Torei, cu sulurile Cărţilor lui Moise

(urmare din numărul trecut)

Cap. 3, 1-2: "*Dacă însă jertfa lui va fi jertfă de împăcare şi dacă se va aduce din vite mari, parte bărbătească sau parte femeiască, să se aducă înaintea Domnului din cele fără meteahnă, să-şi pună cel ce o aduce mâna sa pe capul jertfei şi s-o junghie înaintea Domnului, la uşa cortului adunării; iar preoţii, fiii lui Aaron, să stropească cu sânge din ea jertfelnicul împrejur*".

Biblia 1688 are *jertfă de pace* pentru acest loc. Ebraicul *zebak şelamim* ar putea însemna jertfă de pace (de la *şalom*) sau jertfă de ispăşire (de la *şillem*). Jertfa de împăcare diferă de cea a arderii de tot prin unele deosebiri tehnice, precum şi de intenţie. Dacă prin arderea de tot se aducea închinare necondiţionată Creatorului, jertfa de pace era un mod de a invoca bunăvoinţa divină. "Înţelesul jertfei se referea la Emanuil. (...) Litera legii nu face deosebire între partea bărbătească şi femeiască. Prin aceasta se înţelege că în ambele este Hristos. În partea bărbătească, pentru că e conducător şi povăţuitor, căci în amândouă privinţele bărbatul are un rol mai însemnat; în partea femeiască, pentru că S-a aşezat sub lege, deşi e conducător, căci femeia e supusă şi a doua după bărbat, odată ce este cu adevărat mai mică şi de măsuri mai reduse"[1].

3-5: "*Din jertfa de mântuire să aducă jertfă Domnului: grăsimea care acoperă măruntaiele, toată grăsimea ce acoperă intestinele; amândoi rărunchii, grăsimea de pe ei şi cea de pe şolduri, seul de pe ficat şi cel de pe rărunchi; iar fiii lui Aaron să ardă acestea pe jertfelnic împreună cu arderea de tot, care este pe lemnele de pe focul de pe jertfelnic; aceasta este jertfă, mireasmă plăcută Domnului*".

Ficatul e socotit sediul pasiunilor, iar rărunchii, al dorinţelor ascunse. Ar rezulta că acestea trebuie îndreptate către Dumnezeu, unindu-se cu lumina Sa, închipuită prin foc. Despre înţelesul acestora va fi vorba şi ceva mai jos.

6-11: "*Iar dacă cineva aduce Domnului jertfă de împăcare din vite mici, parte bărbătească sau femeiască, s-o aducă din cele fără meteahnă. Dacă aduce jertfă o oaie, să o înfăţişeze înaintea Domnului. Să-şi pună mâna sa pe capul jertfei sale şi s-o junghie înaintea cortului adunării; iar preoţii, fiii lui Aaron, să stropească cu sângele ei jertfelnicul pe toate părţile. Şi din această jertfă de împăcare să aducă ardere Domnului grăsimea ei, toată coada, retezând-o chiar din capătul spinării, grăsimea de pe măruntaie, toată grăsimea de pe partea dinăuntru; amândoi rărunchii, grăsimea de pe ei şi cea de pe şolduri, seul de pe ficat şi praporul, pe care-l va desprinde cu rărunchii; iar preotul să ardă acestea pe jertfelnic; această mistuire prin foc este jertfă Domnului*".

Coada reprezintă sfârşitul vieţii noastre pământeşti, care trebuie să ne găsească uniţi cu Dumnezeu. Animalul jertfit e fără meteahnă: "Căci cei ce se aduc lui Dumnezeu spre miros de bună mireasmă trebuie să fie curaţi şi cât mai depărtaţi de orice pată. (...) Grăsimea de pe pântece indică (...) prosperitatea minţii şi grăsimea celor dinlăuntru, hrănite cât se poate de bine de darurile spirituale ale Duhului. (...) Rărunchii servesc de chip al lucrării de dreapta socoteală dinlăuntrul minţii, prin care se leapădă ceea ce e nedrept şi se alege şi se judecă vrednic de primire ceea ce se foloseşte. (...) Iar pieliţa ficatului nu se arată altceva decât lucrarea sufletului, prin care el tinde spre poftă. Căci cei ce au cercetat acestea nu zăbovesc să spună că tot animalul îşi are poftele în ficat. Deci trebuie predată lui Dumnezeu şi pieliţa ficatului, adică izvorul a toată pofta noastră"[2].

12-16: "*Dacă însă jertfa lui este din capre, s-o înfăţişeze înaintea Domnului, să-şi pună mâna sa pe capul caprei şi s-o junghie la uşa cortului adunării; iar preoţii, fiii lui Aaron, să stropească cu sângele ei jertfelnicul împrejur. Din acestea să aducă prinos şi jertfă Domnului: grăsimea de pe măruntaie, toată grăsimea care acoperă intestinele, amândoi rărunchii, grăsimea de pe ei şi cea de pe şolduri, seul de pe ficat pe care-l va desprinde cu cel de pe rărunchi; şi să le ardă preotul pe jertfelnic; această ardere pe foc este mireasmă plăcută Domnului*".

Capricioasă, capra sugerează şi gratuitatea darurilor divine, ca şi imprevizibilitatea lor.

17: "*Este lege veşnică şi pentru toţi urmaşii voştri din toate aşezările voastre, ca toată grăsimea şi tot sângele să nu-l mâncaţi*".

Până azi, evreii credincioşi se abţin de la a mânca sânge; cât priveşte grăsimea, după pătrunderea în Canaan, interdicţia s-a limitat doar la animalele jertfite, încetând odată cu dărâmarea Templului şi desfiinţarea preoţiei iudaice.

Cap. 4, 1-3: "*Şi a grăit Domnul cu Moise şi a zis: Grăieşte fiilor lui Israel şi le spune: Dacă vreun om va păcătui din neştiinţă împotriva poruncilor Domnului şi va face ce nu se cuvine, călcând vreuna din ele; de a păcătuit arhiereu miruit şi a tras pe popor la păcat, pentru păcatul său, pe care l-a săvârşit, să aducă un viţel fără meteahnă, ca jertfă Domnului pentru păcat*".

"Ceremonialul *ungerii* cu untdelemn a preoţilor era un semn al investirii lor cu puteri sacrale (...). Aici, ca şi mai departe, 6, 15; 8, 12; 16, 32, se înţelege că doar marele preot (...) *era* uns în întregime în momentul consacrării. Aici textul se referă limpede la un personaj unic, marele sacerdot, şeful preoţilor, care, ca reprezentant al lui Iahve, avea datoria de a urma cel dintâi, cu stricteţe, comandamentele divine. Păcatul său nu era o chestiune personală, ci se revărsa asupra întregii comunităţi. De aceea jertfa prescrisă trebuia să fie de o calitate maximă"[3].

4-5: "*Să se înfăţişeze viţelul înaintea Domnului, la uşa cortului adunării, să-şi pună mâna sa pe capul viţelului şi să junghie viţelul înaintea Domnului. Apoi să ia preotul cel miruit, ale cărui mâini sunt sfinţite, din sângele viţelului şi să-l ducă în cortul adunării*".

Septuaginta are aici cuvântul *hristos* (=uns; miruit) pentru arhiereu: "Pentru ca să preamărească pe marele preot al lui Dumnezeu, atâta cât era cu putinţă unui om, l-a numit *hristos* sau *unsul* (cel miruit), adăugând la această vrednicie a preoţiei celei mai înalte, care după părerea lui întrece orice altă vrednicie omenească, numele de *Hristos*, ca un adaos de cinste şi mărire, întrucât (Moise) credea cu adevărat că acest nume conţine ceva dumnezeiesc"[4].

6: "*Acolo să-şi moaie preotul degetul său în sânge, să stropească cu sânge de şapte ori înaintea Domnului, asupra perdelei locaşului sfânt*".

"Utilizarea sângelui, simbol al vieţii, în ritualul de expiere semnifică dorinţa de reîmpăcare, de comuniune vitală între om şi divinitate"[5]. Înşeptita stropire e legată de simbolistica numărului şapte; la evrei, acesta însemna cu precădere sfinţenia, desăvârşirea, perfecţiunea.

7: "*După aceea să pună preotul sângele viţelului înaintea Domnului, pe coarnele jertfelnicului tămâierii, care se află în cortul adunării, iar toată rămăşiţa din sângele viţelului s-o toarne la temelia jertfelnicului arderii de tot, care se află înaintea cortului adunării*".

"Altarele pentru sacrificii aveau în Palestina o formă specială, extremităţile lor având aspectul unor coarne de animal. Se pare că aceste extremităţi ale altarului erau considerate de evrei drept partea cea mai sfântă a întregului ansamblu (cf. *I Regi* 1, 50-51). De aceea, ungerea cu sânge, simbolul vieţii, a extremităţilor sale, avea o valoare simbolică şi ritualică maximă"[6]. Cornul simbolizează forţa sau, aici, cele patru direcţii ale spaţiului şi întinderea proniei divine, dar autorii patristici au mai văzut în cele patru coarne şi o preînchipuire a Crucii. De remarcat şi atenţia faţă de sângele rămas care, fiind considerat sacru, era depus la temelia altarului, spre a fi ferit de profanare.

8-12: "*Apoi să scoată din viţelul adus pentru păcat toată grăsimea lui, grăsimea cea de pe măruntaie, toată grăsimea ce acoperă lăuntrul, amândoi rărunchii cu grăsimea de pe ei şi cea de pe şolduri, seul de pe ficat; acestea să le scoată împreună cu rărunchii, precum se ia din viţelul jertfei de izbăvire, şi să le ardă preotul pe jertfelnicul arderii de tot. Iar pielea viţelului şi tot trupul lui cu capul şi cu picioarele lui, cu măruntaiele lui şi cu necurăţenia lui, adică tot viţelul să-l scoată afară din tabără, la loc curat, unde se aruncă cenuşa, şi să-l ardă pe foc de lemne; unde se aruncă cenuşa, acolo să-l ardă*".

Se scotea în afara taberei tot viţelul, "adică pielea, carnea, oasele şi măruntaiele, tot ceea ce nu a fost ars pe altar. Spre deosebire de jertfa de mulţumire, în cadrul căreia era ars întregul animal, aici, la jertfa de ispăşire (ebr. *hattat*), taurul este scos afară din tabără, adică din incinta poporului ocrotit de Dumnezeu, ca factor simbolic asupra căruia a fost transpus păcatul preotului. Arderea sa completă semnifică aneantizarea păcatului în cauză"[7].

13-21: "*Dacă însă toată obştea lui Israel va păcătui, din neştiinţă, şi va face împotriva poruncilor Domnului ceva ce nu trebuie făcut şi vrednic de osândă, iar fapta aceasta va rămâne necunoscută adunării, când se va afla păcatul pe care l-au săvârşit ei, să se aducă din partea întregii obşti un viţel fără meteahnă, jertfă pentru păcat, să-l înfăţişeze înaintea cortului adunării, iar bătrânii obştii să-şi pună mâinile lor pe capul viţelului, înaintea Domnului, şi să junghie viţelul înaintea Domnului. Apoi preotul miruit să ducă din sângele viţelului în cortul adunării. Să-şi moaie preotul degetul său în sângele viţelului şi să stropească de şapte ori înaintea Domnului asupra perdelei sfintei sfintelor. Apoi preotul să pună din sânge pe coarnele jertfelnicluiu tămâierii, care este înaintea feţei Domnului în cortul adunării, iar celălalt sânge să-l toarne la temelia jertfelnicului arderii de tot, care este la uşa cortului adunării. Toată grăsimea lui s-o scoată din el şi s-o ardă pe jertfelnic; şi să facă cu viţelul acesta ceea ce s-a făcut cu viţelul adus pentru păcat; aşa să facă cu el şi aşa să-i cureţe preotul, şi li se va ierta păcatul. După aceea să scoată viţelul întreg afară din tabără şi să-l ardă, aşa cum a ars şi viţelul de care s-a vorbit mai sus. Aceasta e jertfă pentru păcatul obştii*".

Dacă păcătuia toată obştea, se aducea o jertfă similară celei pentru păcatul arhiereului. "Dumnezeu, voind să arate că mult mai mare pedeapsă se cuvine păcatelor săvârşite de preoţi decât celor săvârşite de oamenii de rând, a poruncit ca pentru păcatele preoţilor să se aducă o jertfă tot atât de mare cât se aduce pentru păcatele întregului popor.(...) Păcatele preotului sunt mai grele nu prin natura lor, ci prin dregătoria preotului care le săvârşeşte"[8]. Prin bătrânii obştii se transfera păcatul asupra jertfei. "În antichitate, ca de altfel în toate culturile de tip tradiţional, vârsta senectuţii era o garanţie a înţelepciunii şi echilibrului. E de presupus că în orice lucrare presupunând luarea unor decizii importante pentru comunitate sfatul bătrânilor avea un cuvânt decisiv, fie că era vorba de probleme religioase (cf. *Ieşirea* 24, 1-9), administrative (*Numeri* 11, 16-17), sau culturale, ca aici"[9]. Păcatele treceau asupra viţelului, tip al Mântuitorului: "în Hristos e curăţia preoţilor şi a poporului, a celui mic şi mare şi a tuturor împreună, chiar dacă ne-am aflat păcătuind câte unul, pentru că nu cunoaşteam legea dumnezeiască, sau am fost împinşi fără de voie la ceea ce nu voieşte Dumnezeu, Stăpânul tuturor"[10].

22-26: "*Iar dacă va greşi o căpetenie şi din neştiinţă va face împotriva uneia din toate poruncile Domnului Dumnezeului său ceva ce nu trebuia să facă şi vrednic de osândă, când va afla el păcatul său, pe care l-a săvârşit, să aducă jertfă pentru păcat un ţap fără meteahnă, să-şi pună mâna sa pe capul ţapului şi să-l junghie, unde se junghie arderile de tot, înaintea Domnului; aceasta este jertfă pentru păcat. Iar preotul să ia cu degetul său sânge de la jertfa pentru păcat şi să-l pună pe coarnele jertfelnicului arderii de tot, celălalt sânge să-l toarne la temelia jertfelnicului arderii de tot. Toată grăsimea ei s-o ardă pe jertfelnic, ca grăsimea jertfei de izbăvire, şi aşa îl va curăţi preotul de păcatul lui şi i se va ierta*".

Jertfa e de o valoare mai mică decât în cazurile de mai sus. Căpetenia (ebr. *nasi*) e un "termen cu înţeles nesigur. Se

Ana USCA

☛

1. Sf. Chiril al Alexandriei, *Glafire la Levitic*.
2. *Id.*, *Închinarea şi slujirea în duh şi adevăr*, XVI
3. LEV, p. 167
4. Eusebiu de Cezareea, *Istoria bisericească*, I, 3,3
5. LEV, p. 167
6. LEV, p. 168
7. *Ibid.*
8. Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre preoţie*, XI
9. LEV, p. 168
10.. Sf. Chiril al Alexandriei, *op. cit.*, XV

Cu multă bucurie sufletească vom încerca să prezentăm în scurte cuvinte ce a însemnat, pentru mânăstirea noastră, Maica Mihaela.

Maicii Mihaela i se păstrează amintirea ca un foc sacru, pe care îl întreţinem prin rugăciuni de pomenire la sfintele slujbe, la pravila de chilie şi urmând exemplul vieţii sale.

Când ne gândim la Maica Mihaela, ne apare în memorie, ca un diamant care a radiat prin dragoste, prin smerenie, prin sacrificii, prin postiri îndelungate. Pentru obştea noastră a fost ca un far luminos, spre care s-au îndreptat inimile, fiind luată ca exemplu de urmat.

Atrasă de fenomenul tainic al Vladimireştiului, pe care l-a trăit duhovniceşte, acesta i-a transformat întreaga fiinţă şi idealul vieţii sale; astfel a dorit să-şi închine tinereţea slujirii până la moarte a Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

S-a născut în 1914, la Nicoreşti, nu departe de Tecuci, într-o familie de buni creştini, Elena şi Alexandru Iordache, în casa cărora a primit o educaţie aleasă.

În cancelaria mânăstirii se păstrează diploma ei de licenţă de la Institutul de Educaţie Fizică din Bucureşti.

Avea o puternică credinţă în Dumnezeu, ce a prefăcut iubirea în rugăciune. Era singurul lucru care-l făcea tainic, ziua şi noaptea, îngenunchind şi cerând îmbunarea lui Dumnezeu pentru mântuirea oamenilor.

Rugăciunea însoţită cu smerenia şi cu dragostea a ajutat-o să urce uşor calea desăvârşirii monahale, la care s-a adăugat şi mucenicia din închisorile ateiste, ridicând-o pe o treaptă înaltă în veşnicie.

Calităţile sufletului său, ce au făcut-o plăcută lui Dumnezeu şi oamenilor, reies clar şi din unele lucrări de pictură, de scriere frumoasă, dar mai ales din cum a ştiut să se prezinte ca un exemplu viu în mânăstire. Era un fel de duhovnic la îndemâna oricui şi la orice oră. Cu toate că lipseşte din mijlocul nostru de 45 de ani, nu putem spune că s-a găsit cineva s-o urmeze în desăvârşire.

În toamna anului 1937, mergând prin sate şi oraşe, unde eram chemată de către preoţi, pentru a le spune oamenilor mesajul primit de la Dumnezeu, întotdeauna am fost însoţită de Dl. Colonel Coman Ionescu, pensionar din Tecuci, şi de câte o soră; astfel am ajuns şi în com. Nicoreşti, fost judeţ Tecuci. La Nicoreşti am fost găzduiţi la părinţii sorei Maria Iordache, devenită mai târziu Maica Mihaela. De la prima vedere ne-am simpatizat; eu eram fericită, parcă îmi găsisem omul potrivit pentru o misiune pe care încă nu o cunoşteam.

Era o fire veselă, bună la suflet, căutând întotdeauna să facă pace.

A trecut un an şi eu am primit, în 1938, binecuvântarea Sfintei Episcopii de Roman, de a purta uniformă de soră. Mi s-a dat un registru chitanţier, să pot aduna fonduri pentru Sfânta Mânăstire, ce primise binecuvântarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, să se construiască pe locul meu părintesc, de pe colina "Gurgueta".

Mergeam des pe la Tecuci, gândindu-mă spre ce sat s-o iau, dar întotdeauna mă îndreptam spre Nicoreşti.

Nu mai ştiu cât timp a trecut, dar, într-una din zile, mama sorei Maria (căreia i se mai spunea şi Marieta), văzându-mă intrând pe poartă, m-a luat în braţe plângând şi printre lacrimi mi-a zis:

- "Am pierdut un băiat şi acum am pierdut şi o fată pe care o iubeam aşa de mult, având o fire nobilă". Am încurajat-o spunându-i:

- "Aveţi încredere în Dumnezeu şi în Maica Domnului, că pe sora Maria nu aţi pierdut-o, pentru că eu am nevoie de ea la construcţia sfintei mânăstiri". S-a uitat lung la mine şi mi-a zis:

- "Ştiţi ceva de ea?".

- "Nu, dar o simt foarte aproape de mine".

- "Cum? Nu înţeleg!".

- "O să înţelegeţi mai târziu când o să vedeţi faptul împlinit".

Ca să nu creadă că ştiu ceva, am rugat-o să mă ierte că mă retrag, îndreptându-mă spre o doamnă bolnavă.

Mama Marietei m-a condus până la poartă, privindu-mă lung şi bănuitoare. I-am zis:

- "Fiţi liniştită, eu nu ştiu nimic, dar vocea inimii nu m-a

înşelat niciodată. Aveţi credinţă în Dumnezeu". Avea motiv să mă privească bănuitoare, pentru că sora Maria evadase de la Mânăstirea "Suzana" din judeţul Prahova, unde a fost dusă de către autorităţile din Bucureşti, cu domiciliu obligatoriu; şi, ca să nu facă necaz altcuiva, a venit la părinţii ei, spunându-le:

- "Mă urc în podul casei; daţi-mi o saltea şi ceva de învelit, cărţi de cetit, păpuşi şi multe jucării". A stat 2 ani în podul casei.

Pe orice drum porneam, mă trăgea spre com. Nicoreşti, fără să-mi dau seama că sora Maria mă privea prin papandura casei, pe unde îmi arunca câte o jucărie, iar eu cu atâta bucurie o luam, spunându-i mamei ei:

- "La dumneavoastră cad din pom jucării?". Mama Marietei, cam încurcată, îmi răspundea:

- "Avem aici în vecini două fetiţe zglobii, cred că ele le aruncă"...

Eu îmi luam jucăria şi plecam fericită. În toate acţiunile mele îmi mergea tare bine.

În anul 1941, spre marea mea bucurie, o văd îmbrăcată în costum naţional, vine la mânăstire, zâmbind către mine. Eu o întreb:

- "Draga mea, ai venit să-ţi iei jucăriile?". Marieta îmi răspunde:

- "Mai păstraţi-le puţin. Ce mult mă bucur că le aveţi!".

În primăvara anului 1942, a venit spunându-mi:

- "Măicuţă, dincolo de poarta mânăstirii am lăsat totul. Am venit să vă fiu de folos, aşa cum spuneaţi mamei pe când eu eram în pod şi ascultam conversaţia".

- "Curios, soră Maria, podul nu avea niciodată capacul închis!".

- "Măicuţă, prin aceasta dovedeam oricui că în pod nu există fiinţă omenească, dar vă rog, spuneţi cum de simţeaţi că sunt aproape de Dvs.?".

- "Nici eu nu ştiu cum să mă exprim... dar te simţeam aproape".

Timpul a trecut, mânăstirea a crescut şi a sosit momentul să fie trecută în rândul maicilor, depunând votul călugăriei pe 14 iulie 1946, primind numele de MONAHIA MIHAELA.

De la intrarea în mânăstire a fost numită secretară, făcând parte din consiliul de conducere, până la 1955. Mie mi-a fost nu numai soră/sau secretară, ci o alifie vindecătoare pentru sufletul meu, care presimţea un viitor tragic.

A sosit momentul... În anul 1955, martie 29, noaptea pe la ora 2, am văzut incinta mânăstirii plină de armată, ofiţeri numai grade superioare de Securitate, într-un număr mare ca la hramul bisericii. Nu am cunoscut nici o persoană. În câteva minute m-am hotărât să mă predau.

Deoarece toată armata se lupta cu maicile, ce ţineau rezistenţa să nu poată pătrunde în stăreţie, am hotărât să ies pe o uşă ce dădea în atelierul de croitorie, din afara incintei. Am bătut în uşa atelierului, ce avea lacăt; la un zgomot uşa s-a deschis şi eu am întrebat:

- "Pe cine căutaţi?".

- "Pe Veronica, stareţa mânăstirii".

- "Eu sunt."

- "Nu se poate..." La un fluierat-consemn, au început să năvălească militari pe terasa atelierului, unde mă găseam. Un ofiţer îmi pune căluşul în gură, altul îmi leagă mâinile la spate.

Din nou aud un fluierat, iar apar ofiţeri; nu ştiu câţi erau la număr; îmi pun lanterna în ochi şi aud pe unu că zice:

- "Nu-i Veronica, seamănă cu ea". Apar alţii. Unul dintre ei zice:

- "Daţi-vă deoparte, luaţi-i căluşul din gură!". A procedat cum se poate mai bine. Apoi mă întreabă:

- "Unde îţi este buletinul de identitate?". La care eu am răspuns:

- "Mergeţi în camera mea de lucru şi pe birou veţi găsi servieta în care am buletinul şi banii pregătiţi să merg mâine la Galaţi, să comand cruci pentru maicile noastre moarte."

A fugit unul dintre ei, a adus servieta şi a zis: se găseşte exact ce a zis dânsa. Alt ofiţer a dat ordinul zicând:

- "Aduceţi pe Iordache Mihaela, adă-l şi pe popa Ioan şi maicile din comitet, numele fiind pe lista dată".

Ne-a ţinut în faţa dubei pe noi trei până a adus maicile scrise pe listă. Ne-am urcat în dubă. Eu am făcut ochii mari-roată şi am zis:

- "Fie Doamne, voia Ta, ştii numai Tu când voi mai vedea locaşul sfânt". Dar simţeam în suflet o bucurie nemaipomenită. Am fost ultima urcată în dubă. Am început să cântăm cu toatele Imnul Maicii Domnului: "Ceea ce eşti mai cinstită decât Heruvimii..."

Pornind după duba noastră şi celelalte maşini-dubă, cu armata, ne-au dus la Securitatea din Galaţi, de lângă Catedrală. Eu aici am stat 24 de ore şi m-a pornit într-o maşină mică, cu patru bărbaţi civili. La început am crezut că mă vor duce să mă omoare în vreo pădure; tot timpul nu s-a vorbit nici un cuvânt. Am ajuns la Bucureşti.

Maşina s-a oprit în Piaţa Victoriei, la Ministerul de Interne, unde m-au rugat să cobor. Însoţită de un singur bărbat, am urcat până la lift, dându-mi ochelari negri. Liftul s-a oprit la etajul patru.

A urmat ancheta. Şapte ani am stat în Bucureşti, singură în celulă, fără să ştiu nimic de nimeni. Nu mai ţin minte câte luni au trecut şi am auzit tusea Maicii Mihaela.

Anchetatorii mă acuzau că Maica Mihaela recunoaşte că eu am luat parte la mai multe şedinţe legionare. Eu nu am admis această acuzaţie şi am cerut să văd declaraţiile Maicii Mihaela, să mă pot convinge.

Mi-au adus dosarul în care toate hârtiile erau albe, fără nici un cuvânt scris pe ele. Ei au zis:

- "De aici reiese fanatismul Mihaelei!".

În octombrie 1955, ne-au adus pe toţi la Securitatea din Galaţi, unde s-a ţinut procesul, fiind judecaţi de către Tribunalul Militar Constanţa în deplasare la Galaţi, încadrându-ne în art. 209 din Codul Penal. Trei zile a ţinut procesul, 4-5-6 decembrie 1955.

Eu am primit 15 ani muncă silnică.

Maica Mihaela - 20 de ani m.s.

Pr. Ioan Iovan - 20 de ani m.s.

Ne-am eliberat cu Decretul lui Gh. Gheorghiu Dej, afară de Maica Mihaela, despre al cărei sfârşit mucenicesc, în închisoarea de la Miercurea Ciuc, am aflat 2 ani mai târziu.

Eu împreună cu obştea de maici şi surori îi păstrăm vie amintirea, cinstindu-i viaţa şi sfârşitul său.

Sufletul curat al Maicii Mihaela se bucură de fericirea veşnică între sfinţi, iar chinuitul său trup se odihneşte în cimitirul din Miercurea Ciuc, neştiut de nimeni.

Stareţa,
Stavrofora Veronica

COMENTARIU LA CARTEA LEVITIC

consideră în general că este vorba de şeful unui trib sau al unei părţi de trib (...) sau, mai nou, de un fel de purtător de cuvânt al tribului (...). Oricum, autoritatea acestei căpetenii era limitată, el subordonându-se şefilor religioşi. În consecinţă, păcatul său nu antrena responsabilitatea întregii comunităţi, ca în cazul marelui preot"[11].

23-31: *"Dacă însă un om din poporul de rând va greşi din neştiinţă împotriva uneia din toate poruncile Domnului şi va face ceva ce nu trebuia să facă şi vrednic de osândă, când va afla el păcatul ce l-a săvârşit, să aducă din caprele sale jertfă o capră fără meteahnă, pentru păcatul ce l-a săvârşit, să-şi pună mâna sa pe capul jertfei pentru păcat şi să junghie capra adusă, jertfă pentru păcat, unde se junghie jertfele arderii de tot. Apoi să ia preotul din sângele ei cu degetul său şi să pună pe coarnele jertfelnicului arderii de tot, iar celălalt sânge să-l toarne la temelia jertfelnicului. Toată grăsimea ei s-o aleagă, cum se alege grăsimea la jertfele de mântuire, şi s-o ardă preotul pe jertfelnic, spre miros bineplăcut Domnului; astfel îl va curăţi preotul şi i se va ierta păcatul".*

În cazul unui om de rând, jertfa era inferioară celei aduse de o căpetenie şi, desigur, celei aduse de către arhiereu.

32-35: *"Iar dacă cineva vrea să aducă jertfă pentru păcat din turma de oi, să aducă parte femeiască, fără meteahnă, să-şi pună mâna sa pe capul jertfei pentru păcat şi s-o junghie, ca jertfă pentru păcat, la locul unde se junghie jertfa arderii de tot. Apoi să ia preotul cu degetul său din sângele acestei jertfe pentru păcat şi să pună pe coarnele jertfelnicului arderii de tot, iar celălalt sânge să-l toarne jos lângă jertfelnic. Toată grăsimea ei s-o aleagă, cum se alege grăsimea din oaia pentru jertfă de izbăvire, şi s-o ardă preotul pe jertfelnic, ca jertfă Domnului, şi aşa îl va curăţi preotul de păcatul ce l-a săvârşit şi i se va ierta".*

Omul de rând putea aduce şi o oaie, în locul caprei. La versetul 35, *Septuaginta* arată că aceste jertfe se puneau *peste jertfele arderii de tot* (*epi to olokaftoma*), urmând *Biblia Hebraica* unde e *al isei Iehva* (peste arderile Domnului). "Rezultă că jertfele de acest tip erau imolate alături de alte jertfe, nefiind nevoie să se aprindă un foc special în acest scop"[12]. "Mărimea victimelor corespunde cu mărimea păcatelor.(...) Căci Hristos S-a adus pe Sine Însuşi deodată pentru toţi, ca într-o icoană, în viţel, care e o victimă grea şi mare (...), dar şi pentru fiecare în parte, ca un ied şi ca o oaie, pentru că S-a făcut asemenea celor de sub păcat"[13].

(va urma)

11. LEV, p. 168
12. LEV, p. 169
13. Sf. Chiril al Alexandriei, *op. cit.*, XV

CABALA

"Cabala îl face pe om atent la mister; la misterul din el şi la cel care-l înconjoară."
Rabinul Dr. Alexandru Şafran

4. SABBATAI ZVI (5)

(prelucrare după Hirsch Graetz - *Volkstümliche Geschichte der Juden*)

Continuăm să prezentăm istoria lui Sabbatai Zvi, de data aceasta într-o postură nouă: cea de convertit la Islam.

Când vestea despre fapta comisă de Sabbatai a ajuns în toate comunităţile iudaice şi s-a stabilit că relatarea este neîndoielnică, mulţimea adepţilor săi a fost copleşită de un sentiment de dezamăgire şi de ruşine. Cel mai înalt reprezentant al iudaismului îşi abandonase credinţa şi o trădase! Atât mahomedanii, cât şi creştinii îi arătau cu degetul pe naivii şi credulii evrei. O mişcare precum cea condusă de Sabbatai nu putea însă să dispară fără să lase urme. Sultanul intenţiona să-i lichideze pe toţi evreii din împărăţia sa, iar pe copiii sub vârsta de şapte ani să-i educe în legea islamică. Consilierii săi (şi îndeosebi sultana-mamă) l-au determinat să renunţe la această intenţie, folosind argumentul că evreii au fost doar victime, înşelate de Sabbatai Zvi. Cu toate acestea, cincizeci de rabini din Constantinopol, Smirna şi alte oraşe urmau să fie executaţi, întrucât nu îşi îndepliniseră misiunea de a călăuzi poporul pe drumul cel drept. S-a considerat ca o măsură excepţională faptul că acestei hotărâri nu i s-a dat curs şi că evreimea nu a fost supusă nici măcar la o pedeapsă în bani.

Cea mai gravă consecinţă a episodului Sabbatai a fost însă dezbinarea din sânul comunităţilor. Cei care nu-i acordaseră credit falsului Mesia îi acopereau pe ceilalţi cu batjocura lor. Din dorinţa de a atenua conflictele, rabinii din comunităţile Occidentului au intervenit cu energie pentru a curma neînţelegerile. Cât priveşte pe cei mai zeloşi susţinători ai lui Sabbatai, cei din Smirna, aceştia nu se puteau linişti şi nici nu se puteau împăca cu gândul că idolul lor fusese o umbră. Şi totuşi ceva trebuie să fi stat la baza mesianismului lui Sabbatai, susţineau ei. Cabaliştii au trecut cu uşurinţă peste şocul iniţial. Ei pretindeau că nu Sabbatai devenise turc, ci doar imaginea sa ar fi fost prezentă la acest act. El s-ar fi refugiat în cer, de unde va reveni în curând pentru a-şi desăvârşi opera de mântuire a evreimii. Alţii, care voiau să desfiinţeze iudaismul rabinic cu ajutorul lui Sabbatai, ca Samuel Primo, Jakob Faliagi sau Jakob Israel Duhan, se cramponau mai puternic de el. Cei mai interesaţi în a-l menţine în actualitate erau însă profeţii din anturajul lui Sabbatai, care, prin convertirea lui la Islam, puteau fi pedepsiţi pentru minciună. Nathan din Gaza rămăsese în Palestina în perioada de glorie a lui Sabbatai pentru a primi omagiile ce erau transmise într-acolo, de unde, şi după ce a avut loc actul de apostazie, el continua să expedieze pretutindeni în lume mesaje mistico-bombastice care au avut darul să-i întărească în nebunia lor pe cei exagerat de creduli. În faţa acestei situaţii, rabinii au intervenit cu energie. Nathan din Gaza a fost excomunicat şi aceeaşi pedeapsă a fost aplicată celor care aveau contacte cu el.

O extirpare totală a răului nu era însă posibilă, oricât de severe erau măsurile luate. Unul dintre cei mai înfocaţi sabbatieni, Samuel Primo, a lansat o versiune mai atrăgătoare decât cea în care actul apostaziei ar fi fost săvârşit nu de Mesia, ci de imaginea sa. El pretindea că tocmai convertirea sa la mahomedanism constituia dovada că Sabbatai era adevăratul Mesia. La mijloc ar fi vorba de un mister cabalistic care abia mai târziu va fi dezvăluit. La fel cum primul mântuitor, Moise, a trăit un timp la curtea faraonului, având în exterior aspect de egiptean, tot astfel şi ultimul mântuitor a trebuit să devină turc în exterior. "În aparenţă renegat, în interior însă adevăratul Mesia". Această explicaţie a avut succes; ea a aprins din nou şi chiar a amplificat credinţa în mesianismul lui Sabbatai.

La început renegatul a fost obligat să-şi însuşească doctrina islamică sub îndrumarea muftiului Wanni şi să joace rolul unui turc plin de evlavie, evitând orice contact cu evreii. Din când în când el se putea mişca însă liber şi chiar să vorbească despre vederile sale cabalistice din trecut. Dar viaţa liniştită îl obosea şi, din dorinţa de a juca din nou un rol important a restailit contacte cu evrei, pretinzând că Duhul Sfânt i-a transmis noi revelaţii. El, sau unul din acoliţii săi, a răspândit o scriere mistică scrisă într-un stil exaltat, adresată evreilor. În acea scriere se afirma că Sabbatai este şi rămâne adevăratul Mesia, şi că poate dovedi oricând, cu uşurinţă, divinitatea sa. De asemenea, în document se susţinea că trecerea sa la mahomedanism a fost formală, iar rămânerea sa în cadrul Islamului ar avea drept scop convertirea neevreilor la iudaism. În acelaşi timp, în calitate de Mehmed Efendi, dădea de înţeles sultanului şi muftiului că scopul său ar fi să-i convertească pe evrei la mahomedanism. Ca urmare, i s-a permis să aibă din nou contacte cu evreii şi chiar să predice în sinagogă. În această stare de confuzie, în care Sabbatai era când iudeu, când musulman, mulţi evrei s-au convertit cu bună credinţă la Islam, constituindu-se chiar o sectă iudeo-turcă în jurul lui Sabbatai Zvi. Repulsia faţă de apostazie s-a diminuat, totul fiind înregistrat ca un fapt divers, spunându-se simplu: "Cutare şi cutare şi-au pus turban". Şi ca şi cum această harababură cabalistico-mesianică trebuia împinsă până la ultima consecvenţă, Sabbatai a făcut un nou adept şi apărător redutabil în persoana lui Abraham Miguel Cardoso.

Născut într-un oraş portughez, din părinţi marani, Miguel Cardoso, ca şi fratele său mai vârstnic, Fernando, a studiat medicina. Dar în timp ce Fernando îşi lua studiile în serios şi se ocupa numai de ştiinţă, Miguel îşi pierdea timpul cu nimicuri, făcea serenade sub balcoanele fetelor frumoase şi nu-l interesau câtuşi de puţin problemele iudaismului. După ce Fernando şi-a făcut un nume apreciat în rândul oamenilor de ştiinţă din Spania, din dragoste pentru iudaism, a emigrat la Veneţia, iar Miguel l-a însoţit. La sosirea lor la destinaţie cei doi medici au revenit la religia părinţilor lor şi şi-au luat nume evreieşti. Dar în timp ce Fernando ducea o viaţă morală în sânul comunităţii tradiţionale, Miguel, devenit Abraham, s-a comportat ca un exaltat, mânat în acţiunile sale de o fantezie exuberantă.

Aşa se explică apropierea lui Cardoso de fanatismul lui Sabbatai şi iniţierea lui în Cabală. Actul de apostazie săvârşit de falsul Mesia nu l-a impresionat. El a continuat să rămână unul din cei mai devotaţi adepţi, având o explicaţie proprie pentru trădarea lui Sabbatai, în sensul că a fost necesar ca Mesia să se numere printre păcătoşi, pentru ca prin acest păcat să ispăşească idolatria practicată timp îndelungat de poporul lui Israel. În zadar încerca lucidul său frate, devenit Isak, să-i atragă atenţia asupra rătăcirii în care alunecase. Adeziunea sa fără rezerve la mesianismul lui Sabbatai l-a făcut să devină unul din cei mai importanţi propovăduitori ai acestei erezii. Prin cultura dobândită în universităţile creştine, Abraham Cardoso era superior tuturor celorlalţi predicatori sabbatieni, fiind capabil să dea prostiei un lustru de adâncă înţelepciune, cu care îi orbea pe naivi, reuşind chiar să-i convingă pe unii ce la început se îndoiseră de autenticitatea mesianismului lui Sabbatai.

Încurajat de faptul că, în ciuda convertirii sale la mahomedanism, unii evrei continuau să creadă în misiunea sa mesianică, Sabbatai s-a străduit să strângă legăturile cu foştii săi coreligionari. Dar, prin comportamentul său, dovedea un puternic dezechilibru psihic. Uneori blasfemia iudaismul şi pe Dumnezeul lui Israel, folosind cuvinte de ocară, ca apoi să ţină un serviciu divin împreună cu adepţii săi evrei, după ritualul iudaic, să cânte psalmi şi sâmbăta să citească din *Tora*. A luat în căsătorie şi o a doua soţie, fiica unui talmudist numit Iosif Filozoful din Salonic. Surprins de poliţia turcă la o întâlnire iudaică unde se cântau psalmi, din ordinul marelui vizir a fost exilat într-un orăşel din Albania, Dulcingo, în care nu locuia nici un evreu. Acolo a murit izolat şi părăsit, în anul 1676.

Contemporan cu Sabbatai Zvi a fost marele filozof Baruch Spinoza, şi el, într-un anumit sens, un renegat al iudaismului talmudic. O paralelă între cele două orientări care au încercat să submineze religia iudaică duce la concluzia că răul cauzat de Cabală a fost cu mult mai mare decât cel provocat de raţiune şi filozofie. Dar, din fericire pentru iudaism, nici Cabala şi nici filozofia raţionalistă nu au reuşit să-i clintească din credinţa lor pe numeroşii evrei culţi din Amsterdam, Hamburg, Londra şi Bordeaux. Ei au rămas puternic ataşaţi de credinţa părinţilor lor, o dovadă în acest sens fiind construirea unei sinagogi la Amsterdam, a cărei târnosire a avut loc tocmai în perioada în care nebunia mesianică provocată de Sabbatai Zvi era în toi. Concluzia formulată mai sus nu trebuie să conducă la ideea că moartea lui Sabbatai a însemnat şi moartea mesianismului sabbataic. Credinţa în iminenta venire a lui Mesia şi în reîntoarcerea lui Mesia-Sabbatai a turburat încă mult timp viaţa comunităţilor iudaice din Orient şi Occident. Un capitol de istorie la fel de interesant ca şi cel despre viaţa şi activitatea desfăşurată de Sabbatai Zvi.

La patru ani de la moartea lui Sabbatai a murit şi unul din cei mai vajnici susţinători ai săi, Nathan din Gaza. Înainte de moarte a elaborat însă o teorie care făcea posibilă aderarea în continuare la credinţa în calitatea de Mesia a lui Sabbatai. El susţinea că moartea lui Zvi ar fi fost o simplă "ocultare", el înălţându-se la ceruri, absorbit de "luminile dumnezeieşti". Conform teoriei lui Nathan, nu exista doar un singur grup de "lumini", aşa cum susţinuse Luria şi alţi cabalişti, ci două, un grup "bun" şi unul care frizează "răul". Creaţia se produce ca urmare a unui raport dialectic între cele două grupuri, raport în care Mesia joacă rolul principal. Uneori el este capabil de atitudini eroice împinse până la sacrificiu, alteori poate lua înfăţişarea răului, pentru a-i purifica pe alţii. În lucrarea sa *O istorie a evreilor* (publicată de Editura Hasefer, în 1999, în traducerea Irinei Horea), Paul Johnson face următoarele aprecieri cu privire la soarta sabbataismului după Sabbatai:

"Ca rezultat, mişcarea sabbataiană nu numai că a supravieţuit - uneori pe faţă, alteori în ascuns - eşecului total al apostaziei, ci şi-a continuat existenţa, timp de mai mult de un secol. Majoritatea rabinilor au ajuns să o urască atât din pricina faptului că teoria lui Nathan, în forma sa finală, era în mod limpede eretică, cât şi pentru că, neîmplinindu-se reapariţiile proorocite ale lui Zvi (cele din 1700 şi 1706) - mulţi sabbataieni dezamăgiţi s-au convertit fie la creştinism, fie la islamism. Unii rabini, însă, erau ei înşişi cripto-sabbataieni şi nu puţini dintre ei erau adepţi ai curentului nonraţionalist din cadrul iudaismului, asupra cărora ideile absurde ale lui Nathan au exercitat o puternică atracţie. Mişcarea a supravieţuit dezbinărilor propriilor sale deviaţii non-conformiste şi, în cele din urmă, a produs o religie disidentă bazată pe reîncarnarea lui Zvi, proclamată de un anume Jacob Frank (1726-91)."

(va urma)

Gabriel CONSTANTINESCU

UN MARE SAVANT CRESTIN: NICOLAE C. PAULESCU (1869-1931)

PAULESCU

NOȚIUNILE DE *Suflet* ȘI *Dumnezeu* ÎN FIZIOLOGIE

EDITURA ANASTASIA

În 1999 s-au împlinit 130 de ani de la nașterea savantului Nicolae C. Paulescu, adevăratul inventator al insulinei, adversar neîmpăcat al darwinismului și unul dintre principalii teoreticieni ai naționalismului creștin din primul pătrar al secolului XX.

În întâmpinarea acestei aniversări, Editura «Anastasia» din București a reeditat una dintre lucrările științifice cele mai importante ale lui N. C. Paulescu: *Noțiunile de «suflet» și «Dumnezeu» în fiziologie* (ediție îngrijită și prefațată de Răzvan Codrescu). Cartea mai fusese reeditată în 1944 de către Dr. V. Trifu, ilustru ucenic al autorului.

Ediția din 1944 era deschisă de o amplă prefață intitulată «Profesorul Paulescu». Întrucât această prefață nu a mai fost republicată ulterior, am hotărât să o oferim în foileton cititorilor *Punctelor cardinale*, omagiindu-l astfel pe N. C. Paulescu printr-o mărturie cuprinzătoare și autorizată, dezvăluind cu căldură *complexitatea* și *exemplaritatea* controversatei sale personalități.

(Menționăm că ortografia a fost actualizată, punctuația îmbunătățită, iar greșelile de tipar s-au îndreptat în mod tacit).

profesorul PAULESCU

evocare de DR. V. TRIFU

(urmare din numărul trecut)

Deși (sub influența insinuărilor perfide ale confraților geloși și răi, care au profitat de faptul că era mult prea reținut în laboratorul său de cercetări de la Facultate) se acreditase *zvonul* că nu se ocupă de practica medicală, totuși profesorul Paulescu n-a respins niciodată vreun bolnav.

Nenumărați bolnavi săraci îl găseau la Facultate, unde îi primea cu o înfățișare fermecătoare, care îi cucerea și impresiona adânc. Zâmbitor și calm, lăsa pe bolnav să-i povestească în voie și-l asculta cu luare-aminte; apoi, curtenitor și delicat, îi punea câteva întrebări. Când îl ruga să se dezbrace ("Ei, vrei D-ta să te desbraci nițeluș?"), diagnosticul era pus clar, dar îl examina totuși îndelung, cu răbdare și bunăvoință. Înainte de *a-i prescrie* tratamentul, profesorul ținea ca, neapărat, să-i explice bolnavului pentru ce îi prescrie fie și medicația cea mai simplă, uneori "banală".

Fiziologist și chimist, el nu admitea administrarea fără rost a unui medicament și voia ca organismul să fie ferit de substanțele ce l-ar putea vătăma. În lecția sa de deschidere, ca suplinitor al catedrei de Chimie medicală de la Facultate, în 1929, arătase trei lucruri: I. că științele naturii sunt de două feluri: a) "unele pur *descriptive*, și anume, pentru corpurile brute: Mineralogia, Geologia, Astronomia, iar pentru ființele viețuitoare: Biologia, ce cuprinde: Zoologia, Botanica, Bacteriologia, Anatomia, Istologia" și b) "altele sunt *experimentale*, și anume, pentru corpurile brute: Fizica și Chimia, iar pentru ființele viețuitoare: Fiziologia"...; II. că "Chimia studiază materia și, împreună cu dânsa, energia latentă înmagazinată în materie și numită energie chimică: "Cât despre Fiziologie, ce nu este în realitate decât Fizica și Chimia biologică, ea studiază mutațiile energiei și ale materiei care se petrec la ființele viețuitoare și sunt puse în serviciul *agentului vital*"; III. că "un medic care nu cunoaște Chimia este ca un om care umblă cu ochii închiși și bâjbâie ca și cum s-ar afla în întuneric. El nu înțelege Fiziologia și Patologia generală. El nu pricepe Farmacologia, nici Terapeutica, și nu știe să se servească de *medicamente*, care toate sunt substanțe chimice"...

"Din nefericire, Chimia este neglijată în țara românească și asemenea defect, ce e capital, dăunează și înjosește învățământul nostru medical. E deci indispensabil să nu ocoliți această frumoasă și ușoară știință, ci, dimpotrivă, să o cultivați cu drag și să faceți ca România să își recapete un loc onorabil printre țările care, în această privință, ne-au lăsat mult înapoi"[1].

Într-o zi, pregătindu-se să asculte pe un bolnav adus de unul dintre servitorii Facultății, văzu păduchi pe spatele lui. Liniștit, îl șterse ușor cu palmele, ca să înlăture păduchii, aruncându-i pe mozaicul laboratorului, și începu să-l asculte, lipindu-și urechea de spatele gol. Se duse apoi într-o cameră vecină, îi aduse rețeta, în care înfășurase și o sumă de bani, iar după ce îi dădu sfaturile cuvenite, îl conduse prietenește până la ușă.

- Moșule – îi zise laborantului său –, ia dă nițeluș pe-aici cu petrol...

- Și ăsta fu cu păduchi!...

- Ia mai taci, moșule! Și nu te apuca, ca un năuc ce ești, să spui cuiva... să nu-l umilești!... Cine știe de unde i-a luat?... Bietul om... parcă a vrut el să-i ia?!...

Altădată, la Paris, unul dintre duhovnicii lui Lancereaux, Monseniorul Ernest Jouin, ilustrul inițiator al luptei anti-iudeo-masonice, mi-a povestit impresia puternică pe care o făcuse profesorul Paulescu asupra faimosului miliardar Zaharoff. Îngrijit de Lancereaux și de Paulescu, acesta, pe lângă un onorariu regesc, îi făcuse cadou lui Lancereaux (care avea o trăsură modestă, hamuri vechi, un cal și un vizitiu bătrâni) un cupeu de toată splendoarea, un cal de rasă, hamuri noi și... un vizitiu chipeș, cu leafa plătită pe un an înainte. Lancereaux primise totul bucuros, refuzând doar înlocuirea bătrânei sale slugi... Paulescu, întrebat de Zaharoff, probabil cu inevitabila insolență a magnatului financiar, acesta i-a răspuns că nu primește nimic... Zaharoff, neînțelegând de unde putea veni acest refuz, adânc turburat, i-a spus lui Lancereaux, care nu a reținut gestul lui Paulescu decât pentru a-l compara cu al său. N-a spus nimic colaboratorului său, ci a dat fuga la duhovnicul său, ca să-l întrebe dacă nu era mai bine să facă și el ce făcuse Paulescu... Întors, am încercat să aflu amănunte de la profesor. Când a auzit numele lui Zaharoff, mi-a răspuns molatec: "Vai, Doamne, ce om nesuferit era, *săracul*!".

Uneori, avea naivități de copil. Nu-și putea închipui că un om ar putea refuza să se îndrepte, dacă i s-ar face cunoscut adevărul. Odată îi rugă pe nepoții săi (fiii surorii sale, Doamna Elena Angelescu) să-i spună vizitiului să pună calul la cupeul pe care cu mare greutate l-a înlocuit mai târziu cu un automobil. "E beat, unchiule!". "Cum se poate?!" – întrebă profesorul uimit. "Dar bine, unchiule Nae, dumneata nu știi că e bețiv?". "Nu, de unde vreți să știu? Mie mi se pare un om cumsecade. Și dacă bea, voi sunteți de vină; de ce nu i-ați dat să citească ce-am scris eu despre beție? Bietul om s-ar fi lăsat, poate, de băut"...

Oriunde vedea "trufia", o ocolea cu silă... "Trufia, Mândria, Orgoliul. Această nefastă patimă – zicea profesorul Paulescu – infectează *pe orice om*, făcându-l să nu se mulțumească cu starea în care se află și să se revolte în contra lui Dumnezeu, ... care nu îl pune deasupra semenilor săi. «Veți fi ca niște Dumnezei», murmură Diavolul Trufiei în surdină, tuturor oamenilor: mari și mici, bogați și săraci, tineri și bătrâni. Și toți sunt cuprinși de dorința nebună *de-a părea mai mult decât sunt în realitate*, adică: mai tineri, mai frumoși, mai puternici, mai deștepți, mai învățați, mai bogați, mai sus-puși... Toți vor laude, onoruri, osanale... ca și când ar fi Dumnezei! Astfel, flagelul mândriei și al îngâmfării se întinde asupra întregii Omeniri"[2].

Ce bine ar fi fost dacă tinerii noștri naționaliști ar fi citit și ar fi reținut, măcar aceste câteva rânduri ale profesorului Paulescu!... Dar unii dintre dânșii, încă de pe când trăia profesorul, au avut cruzimea de a-mi reproșa, în așa fel încât să afle și dânsul, că eu *l-am inventat* pe "savantul Paulescu", al cărui Creștinism, ca și al meu, vatămă... "dinamismul" necesar "izbânzii" naționaliste! Alții și-au permis să-i corecteze un manuscris trimis spre publicare, pe motiv că nu cunoaște ortografia și că scrie substantivele comune cu literă mare ("Trufia", "Orgoliul", "Desfrâul")!

Câțiva tineri "naționaliști-creștini", plecați să-i depună candidatura la una dintre alegeri, au găsit nimerit să petreacă și să-i cheltuiască banii destinați taxei de înscriere. Au telegrafiat apoi că nu sunt lăsați de autorități să se apropie de Tribunal, în timp ce prefectul, un admirator al profesorului, mă întreba telefonic de ce nu vin delegații săi!...

Nu erau, poate, prea vinovați, fiindcă nu făceau decât să imite pe un șef de organizație județeană, vechi titrat universitar, care, cu banii luați de la profesorul Paulescu, ca să-i depună candidatura, a candidat și s-a ales el însuși... Scârbit, profesorul n-a mai voit să mai candideze, mai ales că taberele "naționaliste" se mâncau între ele, cu o înverșunare sălbatecă.

În 1931, cu trei luni înaintea morții sale, am fost însărcinat să-l conving să-și pună candidatura – "cap de listă" – într-un județ din Bucovina. A acceptat cu greu, neîncrezător și obosit: "Nu mi-e bine deloc și sunt foarte strâmtorat în momentul de față"...

Voia să tipărească volumul al cincilea din *Tratatul de Medicină*...

Am depus, la Iași, banii necesari candidaturii, iar lista noastră obținu și în județul acela un loc în Parlament. Dar nu profesorul fu ales, fiindcă nu dânsul fusese "cap de listă", cum se hotărâse, ci un tânăr oarecare, foarte "abil". Profesorul Paulescu "figurase"... al treilea pe listă! Nu știa acest lucru și, foarte emoționat, credea că a fost ales: va vedea, în sfârșit, acest Parlament românesc că nu e "nebun", așa cum fusese de atâtea ori acuzat acolo, fără ca *nimeni să protesteze*...

Într-o zi, pe când era la masă, i se anunțară mai mulți fruntași naționaliști. Veni repede să-i întâmpine, cu șervetul uitat în mâini, mișcat și zâmbitor, ca un copil; când, deodată, adevăratul ales începu să-i spună, într-un fel de discurs, adevărul. Profesorul pricepu imediat și îl întrerupse: "Da, da!... Foarte bine... aveți dreptate... ce însemnez eu?... Sunt bolnav și istovit... Dumneavoastră sunteți tânăr... Da, da!... Foarte bine. Vă mulțumesc"... Delegația s-a dus senină să ia masa, la o grădină de vară din 11 Iunie...

A doua zi, profesorul îmi dădu, scrise cu propria sa mână, cele două anunțuri de interpelare contra Francmasoneriei, pe care le-am citit în Cameră, la 11 iulie 1931 (profesorul murea la 17 iulie) și la 25 noiembrie același an, și pe care am izbutit să le dezvolt în ședința din 5 februarie 1932.

(va urma)

1. Paulescu, "Ce e Chimia?", în *România medicală*, 15 dec. 1929.

2. Paulescu, *Cele patru patimi și remediile lor* (1921).

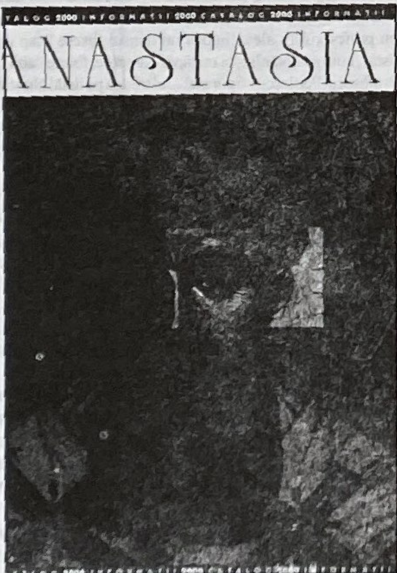
CARTEA RELIGIOASĂ CREŞTINĂ
la Târgul Internaţional de Carte "Bookarest – 2000"

A opta ediţie a Târgului Internaţional de Carte **Bookarest**, organizat la Teatrul Naţional din Bucureşti, a fost deschisă pentru presă şi editori în după-amiaza zilei de marţi 23 mai, iar pentru publicul larg – în dimineaţa zilei următoare. Editurile prezente au fost în număr de peste 200, mai mult de trei sferturi fiind edituri româneşti, de la cele mai prestigioase până la cele mai obscure. Oferta de carte nouă, chiar dacă nu s-a ridicat la nivelul anilor anteriori, a reuşit să onoreze tradiţia celei mai importante manifestări editoriale a anului, pe de o parte sfidând, iar pe de altă parte răscumpărând pauperitatea şi haosul general ale interminabilei noastre "tranziţii".

Observatorii străini ai societăţii româneşti postdecembriste au remarcat nu o dată că în România se cumpără şi se citeşte carte, la nivel mediu, într-o măsură mult mai mare decât în majoritatea ţărilor occidentale, dar şi decât în alte ţări din Est. Fenomen de natură "compensatorie"? Cert este că mirarea occidentalului creşte şi mai mult (un cercetător suedez elabora, acum vreo doi ani, chiar un studiu pe această temă) în faţa foarte extinsului "consum" de *carte cu tematică religioasă* (creştină sau exotică), inclusiv în rândul cititorilor tineri. Îndelungata tradiţie creştină, firea mai degrabă liric-contemplativă a românului, "reacţia inversă" la propaganda ateo-materialistă a defunctului regim comunist sau voga unei personalităţi de talia lui Mircea Eliade pot constitui tot atâtea explicaţii, cauzale sau contextuale, ale acestui fapt statistic.

Pe acest fond, nu este lipsit de interes să facem o trecere în revistă cel puţin a ofertei de *carte religioasă creştină* din România anului 2000, folosindu-ne de prilejul oferit de Târgul Internaţional de Carte încheiat pe 28 mai. Este cu adevărat impresionantă cantitativ această ofertă? Este calitatea acestor cărţi pe măsura performanţei cantitative? Fenomenul este constant sau cunoaşte un recul faţă de anii anteriori? Nu ne propunem aici răspunsuri tranşante la aceste întrebări, ci doar o informare în măsură să lumineze, fie şi numai parţial, problematica respectivă. Fără pretenţia unui inventar complet, avem încredinţarea de a fi acoperit esenţialul. Acest gen de carte este oferit atât de edituri de profil (bisericeşti sau laice), cât şi de edituri care includ cartea religioasă creştină într-o gamă mai largă de oferte. Se va constata cu uşurinţă că ponderea – cel puţin sub aspect cantitativ – nu o are editorialistica bisericească; ofertele cele mai numeroase şi mai variate vin dinspre editurile creştine particulare (în care sunt însă implicaţi adesea, desigur, şi reprezentanţi ai clerului de diferite confesiuni). Pe de altă parte, se va constata cu uşurinţă preponderenţa cărţii creştine ortodoxe, altminteri firească într-o ţară cu un atât de mare procent de ortodocşi declaraţi (dar şi cu o veche şi bogată tradiţie culturală bizantin-ortodoxă).

Ca şi în anii anteriori, cea mai bogată ofertă de titluri noi a adus-o în domeniu **Editura Anastasia**. Principalul eveniment l-a constituit, desigur, apariţia volumului 1 din prima ediţie românească a *Omiliilor* Sfântului Grigorie Palama (carte apărută cu binecuvântarea şi cuvântul înainte al Î. P. S. Nicolae Corneanu şi cu o amplă introducere a Părintelui Galeriu, care a şi fost prezent la lansarea de joi 25 mai), în traducerea regretatului dr. Constantin Daniel (revăzută de Laura Pătraşcu şi stilizată de Răzvan Codrescu), în noua colecţie jubiliară "Luminătorii Lumii". Acestui eveniment i-a fost închinat şi standul editurii, precum şi elegantul *Catalog* informativ. În populara colecţie "Comorile Pustiei" a aceleiaşi edituri au apărut *Viaţa Sfântului Antonie cel Mare, urmată de cele mai frumoase predici* ale Sfântului Atanasie cel Mare (în traducerea lui Şt. Bezdechi şi îngrijirea lui R. Codrescu) şi romanul moral-alegoric (tradus la noi în mediu paisian) *Desiderie sau Cărare către dragostea lui Dumnezeu* (ediţie de pr. Paul Mihail şi Zamfira Mihail, cu o prefaţă de acad. Virgil Cândea). Tot d-l Virgil Cândea prefaţează şi solida monografie *Viaţa şi opera Sfântului Nicodim Aghioritul* semnată de pr. Konstantinos Karaisaridis (ce a redactat-o direct în limba română, dar a publicat-o şi în versiune grecească, la Athena, în 1998), care vine la scurt timp după reeditarea, în "Comorile Pustiei", a *Pazei celor cinci simţuri*. În colecţia "Psalm" a văzut lumina tiparului noua versiune românească (după *Septuaginta*) a *Cărţii profetului Iezechiel* (redactată şi comentată de Î. P. S. Bartolomeu Anania). Foarte recente sunt şi alte două titluri de mare interes şi actualitate: *Roma remodelată. O istorie a Jubileelor (1300-2000)* de Desmond O'Grady (trad. Tatiana Petrache şi Ileana Neţoiu-Achim) şi *Oamenii, Biserica, Ţara. Creştinismul ca provocare socială* (trad. Tatiana Petrache şi Rodica Neţoiu, cu o prefaţă de Teodor Baconsky) de Cardinal Christoph von Schönborn, Arhiepiscopul Vienei (*Doctor Honoris Causa* al Universităţii Bucureşti chiar de luna trecută). Trebuie adăugat că acest an jubiliar a adus şi relansarea Departamentului Audio-Vizual al Fundaţiei Anastasia: s-a editat primul CD "Anastasia", *Ziua fără sfârşit*, închinat memoriei compozitorului Corneliu Cezar (prematur plecat dintre noi), şi s-au reeditat video-convorbirile realizate de pictorul Sorin Dumitrescu cu trei mari duhovnici ai Ortodoxiei – arhim. Cleopa Ilie, arhim. Ilarion Argatu şi arhim. Arsenie Papacioc (primii doi mutaţi, între timp, la cele veşnice).

În rândul al doilea vine, negreşit, **Editura Deisis** din Sibiu: la cele câteva titluri noi – Makarios Simonopetritul, *Triodul explicat. Mistagogia timpului liturgic* (trad. diac. Ioan I. Ică jr.), Michel Henry (filosof creştin contemporan), *Eu sunt Adevărul. Pentru o filosofie a creştinismului* (prez. şi trad. de diac. Ioan I. Ică jr.), *Iubirea nebună de aproapele. Viaţa şi învăţătura Maicii Maria Skobţova* (1891-1945) (trad. Maria Cornelia Oros şi diac. Ioan I. Ică jr.) – se adaugă reeditarea volumului *Mica dogmatică vorbită* (trad. Maria-Cornelia Oros), reunind dialogurile cernicane ale părintelui Costa de Beauregard cu părintele Stăniloae (ediţia întâi – rapid epuizată – apăruse în 1995).

Standul "Supergraph-Deisis" a oferit şi carte creştină de la numeroase alte edituri mai mărunte: la **Editura Bunavestire** din Bacău, pe lângă o altă reeditare a *Pazei celor cinci simţuri* de Cuv. Nicodim Aghioritul, au mai apărut, din păcate slab editate, două cărţi ale Mitropolitului de Nafpaktos, Hierotheos S. Vlachos: ampla monografie *Sfântul Grigorie Palama Aghioritul* (trad. din engl. de prof. Paul Bălan, îngr. de pr. Marin Comănescu) şi *Viaţa după moarte* (trad. Adrian Tănăsescu-Vlas, îngr. Eugen Drăgoi). **Editura Sophia** din Bucureşti oferă o nouă ediţie (binecuvântată de Î. P. S. Nicolae al Banatului), legată şi cu ilustraţii color, a *Erminiei picturii bizantine* a lui Dionisie din Furna, urmând ediţia din 1979 îngrijită de C. Săndulescu-Verna (o altă ediţie, sub titlul *Carte de pictură*, apăruse tot pe atunci la Editura Meridiane). O menţiune deosebită merită şi volumul documentar *Ruinele Ortodoxiei. Iugoslavia: 1991-2000* de Slobodan Mileusnić, tradus din limba engleză şi editat de gruparea de la *Scara*, mai cu seamă prin strădania lui Ionuţ Gurgu (a se vedea amănunte în pp. 8-9 ale numărului de faţă).

Surprinde, desigur, sărăcia de moment a ofertei dinspre editurile propriu-zis bisericeşti, în special dinspre **Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române**, care s-ar cuveni – atât prin tradiţie, cât şi prin şansa de a avea în frunte un profesionist de valoarea d-lui Aurelian Marinescu – să fie "locomotiva" editorialisticii creştin-ortodoxe din România. Ce-i drept, puţinele titluri mai recente de la standul respectiv – în speţă, reeditarea *Tâlcuirii duhovniceşti la Psalmi* a Sfântului Vasile cel Mare (trad. şi note de pr. prof. D. Fecioru) şi *Mistagogia* Sfântului Maxim Mărturisitorul (introd., trad., note şi două studii "în loc de postfaţă" de pr. prof. D. Stăniloae) – sunt remarcabile din toate punctele de vedere (inclusiv prin eleganţa coperţilor realizate de Emil Bojin). Mai trebuie menţionată, desigur, *Metodica predării Religiei* semnată de pr. prof. Sebastian Şebu, prof. Monica Opriş şi prof. Dorin Opriş – volum apărut sub egida Patriarhiei Române şi a Ministerului Educaţiei Naţionale la **Editura Reîntregirea** din Alba Iulia.

Nu trebuie uitată nici o editură catolică precum **Ars Longa**, unde, printre titlurile foarte recente, se remarcă Mark I. Miravalle, *Maria – Comântuiroare, Mijlocitoare, Avocată* (trad. de Christian Tămaş) şi Gaetano Mollo, *Dincolo de angoasă. Educaţia etico-religioasă la Sören Kierkegaard* (trad. de acelaşi Chr. Tămaş), aceasta din urmă lansată chiar în prezenţa autorului (profesor universitar la Perugia), joi 24 mai. Şi pentru că a venit vorba de aria creştină occidentală, nu putem omite reeditarea, la **Editura Ştiinţifică**, a primului volum din *Summa theologiae* a Sf. Toma de Aquino (încă puţin tradus în România).

Semnificativă este buna reprezentare a cărţii creştine la edituri cu un spectru mai larg: dacă **Editura Humanitas** a cunoscut un oarecare recul în această privinţă, oferind doar volumul de scrisori ale lui N. Steinhardt către Virgil Ierunca (*Dumnezeu în Care spui că nu crezi...*) şi *Crezul şi Tatăl nostru în zece limbi* (cu acuarele de Horia Bernea), **Editura Polirom**, în schimb, a dat o excelentă ediţie a principalei opere a teologului şi savantului martir rus Pavel Florenski, *Stâlpul şi Temelia Adevărului. Încercare de teodicee ortodoxă în douăsprezece scrisori* (trad. de Emil Iordache, pr. Iulian Friptu şi pr. Dimitrie Popescu), îngrjită de pr. Ioan Florescu şi beneficiind de un amplu şi doct studiu introductiv ("Pavel Aleksandrovici Florenski şi mântuirea eclezială a raţiunii") al diac. Ioan I. Ică jr. (v. recenzia din numărul trecut). La aceeaşi editură ieşeană se mai cuvin menţionate volumele *Sacrul în istoria religioasă a omenirii* de Julien Ries (apologet al lui M. Eliade), *Antihristul* (texte traduse de Radu Părpăuţă din Vl. Soloviov, G. P. Fedotov, A. Maţeina, B. Molceanov, S. N. Bulgakov), cu un studiu erudit al lui Toader Paleologu: "Profetul şi *katehon*-ul. Contribuţii la problema «orientării pesimiste» în opera lui Vladimir Soloviov" (trad. din fr. de Gabriela Scurtu-Ilovan) şi reeditarea într-o formă amplificată a volumului *Evanghelii apocrife* (tradus, adnotat şi comentat de Cristian Bădiliţă), ce apăruse iniţial (1996) la "Humanitas".

La **Editura Dacia** din Cluj, în colecţia "Homo religiosus", se remarcă două titluri relativ recente: Sandu Frunză, *Iubirea şi transcendenţa. O introducere la problema spaţiului median al experienţei religioase în Iudaism şi în Creştinismul Răsăritean* şi Teodor Poenaru, *Din practica teologiei pure sau Închinarea în spirit şi adevăr*, precum şi unul de ultimă oră, cu destule implicaţii creştine: *O istorie universală a nursingului* de Mircea Gelu Buta şi Liliana Buta (la lansare a participat, printre alţii, teologul Radu Preda). La **Editura Paideia** a debutat editorial popularul prezentator ProTV Cristi(an) Tabără (teolog de formaţie), cu volumul *Experienţa mistică a luminii în religiile orientale şi creştinismul ortodox* (lansat vineri, 26 mai). Chiar şi o editură "postmodernistă", **Paralela 45** (Piteşti), are o colecţie "Cartea religioasă", în care a apărut recent, bunăoară, *Orthodoxia sau dreapta credinţă* de G. K. Chesterton. În fine, **Editura Albatros** – pe urmele pr. I. Buga, care scosese o ediţie prin 1992 – ne oferă incitantul volum *Dumnezeu şi ştiinţa. Către metarealism*, avându-i ca semnatari pe acad. Jean Guitton, Grişa şi Igor Bogdanov. (Am lăsat la o parte, în mod deliberat, cărţile de orientare sectantă, precum cele oferite de **Editura "Cartea creştină"**.)

Asupra altor apariţii interesante din ultima perioadă (vol. 1 din *Operele* lui Nae Ionescu, la Editura Crater; *Linişti de schituri. Cerbul de lumină* de Radu Gyr, la Editura Vremea; Dalai Lama, *Etica noului mileniu*, la Editura Ştiinţifică etc.) vom scrie în numărul viitor, desigur mai pe îndelete...

Răzvan CODRESCU

DUMITRU BANEA

Pe 25 februarie ne-a părăsit Dumitru (Mitu) BANEA (1911-2000), fratele fostului şef legionar al Ardealului, dr. Ion Banea (ucis în 1939 în lagărul de la Râmnicu Sărat), şi cumnatul fostului secretar general al Mişcării Legionare, prof. Nicolae Pătraşcu (asasinat de Securitate în 1968).

Întruchipare paradigmatică a maiestăţii ţărăneşti (a purtat straie tradiţionale până la sfârşitul vieţii), el însuşi comandant legionar, Dumitru Banea ne-a lăsat între altele, un remarcabil volum de memorii: *Acuzat, martor, apărător în procesul vieţii mele*, publicat la Editura "Puncte Cardinale" în 1995 (şi completat cu o broşură un an mai târziu). Volumul se încheia cu postfaţa regretatului Aurel Cioran, din care merită să cităm: "Ce a făcut Banea, ne «povesteşte», dacă poveste poate fi drama unei întregi generaţii. O istorie *vie*, văzută dinlăuntrul ei, nu aşa cum, cu o încrâncenată obstinaţie, a fost mereu rescrisă «de-a-ndoaselea»(...) Toată această carte e un strigăt, cu întrebarea sfredelitoare: Cât *adevăr* suportă un om? Închei cu încredinţarea că Mitu luptătorul, spadasinul verbal, a înţeles de la început ceea ce episcopul Micu-Klein scria, vizionar, din surghiunul de la Roma, unde a stat ca prizonier al Papei vreme de 25 de ani: «La Judecata de Apoi nu poţi învia decât din pământul patriei»".

În acest sacru pământ al patriei, pe care a slujit-o muceniceşte cu toată familia lui, s-a coborât de acum, la Vurpăr, trupul celui care scria în Cuvântul înainte al mărturiei sale: "Chiar dacă noi, legionarii, n-am avea alte merite, lumea nemurdărită a neamului, lumea de bună-credinţă nu ne poate lua acest merit că suntem primii în ţara noastră care am luptat făţiş şi am arătat adevărata faţă a comunismului. Azi, neamul s-a lepădat, ca de un cojoc plin de păduchi, de comunism. Deci o luptă am câştigat-o până la urmă; dar cu ce jertfe? Cu mii şi mii de morţi în beciurile Securităţii şi cu un milion de ani de temniţă! (...) Dacă unii dintre cei ce vor citi această carte vor cunoaşte şi vor accepta adevărul, înseamnă că munca mea n-a fost în zadar".

Dumitru Banea nu voise să scrie o carte, cât să-şi împlinească o datorie: aceea de smerit mărturisitor al idealurilor şi jertfelor unei generaţii. Fie ca mărturia lui să afle cât mai multe urechi deschise, spre mai dreapta pomenire a tuturor cruciaţilor secolului XX, dar şi spre ridicarea altor generaţii de luptători întru Hristos.

Dumnezeu să-l odihnească de-a dreapta Lui.

Puncte Cardinale

NICOLAE CRĂCEA

Pe 30 mai a încetat să mai bată inima celui care a fost preotul ortodox şi comandantul legionar Nicolae (Nicu) CRĂCEA (1914-2000), unul dintre cei mai nobili luptători şi mărturisitori ai generaţiei sale mucenicite.

Teleormănean de origine, N. Crăcea şi-a identificat viaţa cu slujirea lui Dumnezeu şi a Neamului său, de pe reduta ridicată de crezul legionar, de care a fost străluminat până la ultima suflare, vegheat îndeaproape de distinsa şi devotata sa soţie, scriitoarea Flora Jianu Crăcea, de viţă macedoneană.

Participant activ la revolta anticarlistă din august-septembrie 1940, care a deschis calea "Statului Naţional Legionar", niciodată consolat de întorsătura tragică a evenimentelor, N. Crăcea a îndurat fără crâcnire greaua cruce a prigoanei: exiluri succesive (Bulgaria, Germania, Italia), temniţe politice (16 ani sub comunişti), marginalizare.

După 1989, deşi bolnav, s-a implicat în refacerea parţială a structurilor politice legionare, adoptând o poziţie înţeleaptă, de mediere între taberele divergente, animat de un mare patos mărturisitor, cu o deschidere aparte către tânăra generaţie. Păstrându-se cu discreţie în spatele "documentelor obiective", a scris patru volume de *Dezvăluiri legionare* (pe al cincilea n-a mai apucat să-l termine), editate cu mari eforturi, din propriile resurse modeste. Ultimii ani şi i-a petrecut aproape ţintuit în pat, scriind pe genunchi sau dictând, găsind mereu puteri noi, cu un fel de blândă încăpăţânare. A fost, într-o vreme, şi colaborator al *Punctelor cardinale* (articole cu conţinut teologic), pe care a ştiut să le preţuiască dincolo de orice îngustimi partizane, ca un spirit cu adevărat superior.

Slujba de înmormântare a avut loc vineri, 2 mai, la Biserica Sf. Ilie-Gorgani, fiind oficiată de un sobor de preoţi în frunte cu părinţii Vasile Gordon şi Vasile Pătraşcu. L-au evocat, în termeni emoţionanţi, atât cei vârstnici (Mircea Nicolau, prin Atanasie Lefa), cât şi cei tineri (Mihai Spirache, nepotul părintelui Ilie Lăcătuşu). Numeroşi camarazi l-au petrecut, cu cântec îndurerat ("Plânge printre ramuri luna..."), pe ultimul drum, înconjurând-o cu căldură şi preţuire pe văduva sa, pe care o încredinţăm şi noi de adânca noastră compasiune, rugându-L pe Dumnezeu să o întărească şi să o aline.

Dumnezeu să-l odihnească pe robul şi slujitorul său Nicolae în ceata celor drepţi, iar în sufletele noastre să păstreze vie amintirea şi pilda lui, ca pe un crâmpei de lumină neînserată.

(R. C.)

°RODICA IONESCU

Buna noastră soră Rodica Ionescu (născută Airinei) ne-a adunat pe toţi la căpătâiul său, să-i prohodim, în acest anotimp superb, marea trecere.

4 aprilie 1926 - 3 mai 2000 este arcul de timp pe care s-au înşiruit clipele ei de viaţă pământească, lină şi duioasă uneori, zbuciumată şi săgetată de dureri de cele mai multe ori. Şi-a strecurat anii de liceu printre ororile războiului şi instăpânirea celei mai crunte dictaturi, care avea să trimită în neant gloria armatei române, elita spiritualităţii naţionale, cohortele de tineret studios, fruntea satelor noastre. A reuşit să prindă doi ani la Facultatea de Litere din Iaşi. Participă la viaţa studenţească ce veghea la păstrarea valorilor spirituale ale neamului românesc şi descuraja infiltrarea ateismului marxist-leninist.

Dar în vara anului 1948, Rodica este chemată la o cruntă ascultare, odată cu generaţia din care făcea parte. Împreună cu cei doi fraţi ai săi, Remus (care va primi cinci ani) şi Ovidiu (cu trei ani), Rodica va intra şi ea în temniţele comuniste, suprasaturate de elevi şi studenţi. Arestată la 12 iunie 1948, Rodica va cunoaşte inchiziţia Securităţii, farsa proceselor injuste şi va fi pecetluită pentru patru ani în carcerile comuniste, cu regim de exterminare în totală izolare. De la închisoarea Suceava, va fi trimisă cu tot lotul de studente la închisoarea centrală de femei de la Mislea.

Se va "elibera" în închisoarea mai mare ce se numea Republica Populară, la 9 septembrie 1952. Reuşeşte să ocupe un post de secretară la un liceu din Bacău, iar în 1954 să-şi unească viaţa cu Paul Ionescu, bărbat integru, a cărui evoluţie a fost şi ea întreruptă din anul III de facultate, tot la Litere şi tot la Iaşi. A executat, din 1947, trei ani de închisoare. Curând căminul lor va fi binecuvântat cu un copil. S-a realizat prin fetiţa lor, Livia, care reuşeşte să-şi termine studiile, devenind profesoară de limba franceză. Anii senectuţii sunt din nou umbriţi: soţul, Paul, născut în 16 iunie 1926, închide ochii la 19 martie 2000. Marcată de suferinţă, Rodica trage şi ea oblonul dinspre lume, la 3 mai a. c.

A plecat în săptămâna luminată, când toate vămile văzduhului sunt deschise. Îngerul păzitor şi Arhanghelul însoţitor au aşezat-o în flancul drept al Legiunii biruitoare. Să ne înălţăm şi noi gândul pe norii spirituali ai acestei convingeri şi să însoţim biruinţa Rodicăi noastre cu acelaşi imn intonat de cele de sus Cerescului Tată: *Gratias agimus Tibi, Domine, propter magnam gloriam Tuam* (Îţi aducem, Doamne, mulţumiri pentru marea Ta slavă).

Aspazia Petrescu

DESPA OLARIU-CARANICA

Pe ziua de 12 mai 2000 a plecat dintre noi, după o lungă şi grea suferinţă, doctoriţa Despa Olariu, născută Caranica.

A văzut lumina zilei la 4 iulie 1920 în comuna Doliani din Macedonia grecească, o aşezare armânească din apropiere de Veria. În 1931, împreună cu întreaga familie, vine în ţară şi se stabileşte la Bazargic, în Cadrilater. În septembrie 1940, după cedarea Cadrilaterului, se stabileşte, împreună cu familia, la Bucureşti. Clasele primare le-a urmat în comuna natală de lângă Veria, iar pe cele secundare la Liceul "Domniţa Ileana" din Constanţa, a cărui premiantă de onoare a fost. A fost de două ori premiată la concursurile societăţii "Tinerimea Română" şi s-a clasificat pe primul loc la examenul de bacalaureat din Constanţa, din 1939. Urmează apoi cursurile Academiei de Înalte Studii Comerciale (1939-1943) şi paralel cursurile Facultăţii de Medicină din Bucureşti, pe care a absolvit-o în 1946. În 1948 obţine titlul de Doctor în Medicină şi Chirurgie şi lucrează apoi în reţeaua balneară şi ca medic de circumscripţie până în 1958, când este arestată şi condamnată la 25 de ani muncă silnică, pentru "crimă de uneltire împotriva ordinei sociale". Timp de şase ani a cunoscut toate ororile închisorilor comuniste, pe care le-a suportat cu demnitate. S-a eliberat în 1964 şi a lucrat ca medic specialist în Bucureşti, Târgu-Jiu şi Drobeta-Turnu Severin, dar nu i s-a permis să se prezinte la nici un concurs de promovare pe linie medicală. Capacitatea ştiinţifică şi-a dovedit-o însă prin numeroase lucrări şi comunicări ştiinţifice publicate în diferite reviste medicale româneşti şi străine, multe în colaborare cu soţul său, doctorul Blazius Olariu (fost deţinut politic şi el în perioada 1952-1964, decedat în 1997).

Despa Olariu a fost un medic de excepţie, un adevărat "doctor fără de arginţi", care nu precupeţea nici un efort pentru a veni în ajutorul celor suferinzi. Sub o aparenţă austeră, aspră chiar, ea ascundea o sensibilitate ieşită din comun. Dovadă a acestei sensibilităţi stau versurile "scrise" de ea în închisoare "cu pana gândului minune". Aceste versuri au fost strânse şi publicate în volumul intitulat *Lumini pe crucea mea din bezne*, apărut în 1995 şi dedicat "Memoriei fratelui meu Enache Ion Caranica, asasinat mişeleşte la Joseni-Ciuc, în noaptea groaznicului masacru din 21-22 septembrie 1939".

La despărţirea de omul de excepţie care a fost Despa Olariu-Caranica, rugăm pe Bunul Dumnezeu să o primească în ceata drepţilor Săi, dăruindu-i liniştea şi odihna de care în viaţă nu a avut parte.

(D. A.)

MIHAIL DUMITRESCU

Se tot răresc rândurile. Ne-a mai părăsit un camarad. În ziua de 25 mai a. c., omul de nădejde şi camaradul nostru de luptă şi idealuri Mihail Dumitrescu ("nea Mişu", cum îi spuneau cei apropiaţi), a trecut la cele veşnice. De acum înainte el, care era prezent la toate comemorările şi acţiunile veteranilor legionari, nu va mai răspunde prezent decât la apelul celor morţi.

Mişu Dumitrescu s-a născut în Bucureşti, la 3 august 1921, dintr-o familie modestă. Cursurile primare, cât şi pe cele liceale (liceul comercial) le-a urmat în Bucureşti, în perioada 1928-1940. Educaţia legionară şi-a desăvârşit-o în cadrul Frăţiilor de Cruce de la liceul pe care îl frecventa. În 1939, în timpul dictaturii lui Carol al II-lea, avea să cunoască prima arestare pentru răspândire de manifeste. Începutul războiului împotriva bolşevismului îl surprinde sub arme, satisfăcându-şi stagiul militar. Plecarea pe front şi participarea la războiul antisovietic îl scuteşte de prigoana antonesciană. După terminarea războiului, neavând posibilitatea să-şi continue studiile, s-a angajat şi a lucrat în diferite întreprinderi din capitală, ca economist sau contabil, impunându-se prin seriozitate şi competenţă. Timp de 15 ani a reuşit să treacă neobservat şi să scape de ochiul vigilent al Securităţii, dar de valul arestărilor din 1958 nu mai poate scăpa. În acest an este arestat şi condamnat la 20 de ani muncă silnică, pentru "crimă de uneltire contra ordinei sociale". S-a eliberat după şase ani, în 1964, o dată cu toţi ceilalţi deţinuţi politici. După eliberare a dus, precum toţi ceilalţi foşti puşcăriaşi, o existenţă modestă, nespectaculoasă, trăindu-şi visul în intimitate şi aşteptând cu nezdruncinată încredere ÎNVIEREA. După 1989, ca un alt Badea Cârţan, a fost unul dintre cei mai neobosiţi colportori de carte naţionalistă, în rândul tinerilor mai ales. "Omul cu rucsacul", cum i se spunea, era prezent la toate manifestările Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici, oferindu-şi "marfa" tuturor celor care aveau trebuinţă de ea.

Dumnezeu să-l odihnească în pace!

(D. A.)

DACĂ NU TE DOARE-N COT, CUM SĂ TE MAI DUCI LA VOT?!

DUMINICA CETĂŢEANULUI TURMENTAT

Călin Cătălin Chiriţă – un *outsider* de importanţă capitală... Pentru tine!

Alegerile locale de la începutul lunii iunie s-au derulat, pe tot cuprinsul ţării, pe un fond de absenteism fără precedent. Nu s-a prezentat la urne decât aproximativ o treime din electorat: în locul votului efectiv, majoritatea românilor au preferat să-şi dea votul de blam. Cea amendată cu precădere a fost puterea în exerciţiu, care, în patru ani de guvernare, n-a reuşit decât să risipească penibil şi iresponsabil un întreg capital de speranţă, dovedindu-se nu doar incompetentă în materie de guvernare, dar şi tributară, în mare, aceloraşi tare pe care le care le reproşase zgomotos puterii anterioare: corupţia şi demagogia.

Acest generic vot de blam a fost dat însă şi ansamblului vieţii politice româneşti, confiscată de figuri patibulare şi mişcată doar de interese personale şi de grup. Pe acest fond de politicianism abject, culoarea politică a devenit treptat indiferentă: politicianul român este (s-a dovedit cu prisosinţă a fi), de la stânga la dreapta, invariabil un profitor fără scrupule, năimit - din instinct sau din calcul - unor centre de putere din afara ţării, incapabil de orice gest de responsabilitate sau nobleţe, puţin la inimă şi la minte; altfel spus: un avorton moral, civic şi profesional, parazitând pe spinarea tot mai încovoiată a unei populaţii abrutizate de mizerie şi umilinţă.

"Analiştii politici" (performeri ai pălăvrăgelii principialiste) s-au grăbit să înfiereze acest absenteism, desigur reprobabil în absolut, dar lesne explicabil în context. Într-o lume care şi-a ars toate posibilităţile şi alternativele în zece ani de politicianism sinistru şi imperturbabil, cetăţeanul a obosit să fie paravanul "democratic" al unor lichele ambalate sub etichete de paradă, care-l mint în faţă din patru în patru ani, iar între două campanii mincinoase îl dispreţuiesc profund şi îl sfidează cu cinismul şmecher al oricărei "scroafe suite în copac". De-acum românii îşi cunosc "clasa politică" în tot spectrul ei şi pricep prea bine că nu mai au nimic de aşteptat de la ea, ci mai degrabă de la anumite jocuri politice mondialiste, sau de la bunul Dumnezeu.

Pentru mulţi, în acest context, neparticiparea la mascarada electorală este aproape o problemă de decenţă, de igienă existenţială. Nu electoratul e de culpabilizat, ci cei care l-au adus în această situaţie, sistematic, în 50 de ani de dictatură şi 10 ani de pseudo-democraţie clientelară. Aşa cum s-au aşezat lucrurile în lumea românească postcomunistă, orice acţiune de tip democratic rămâne ineficientă până la zădărnicie, iar orice implicare în viaţa publică riscă să echivaleze cu un compromis moral. România are nevoie, mai mult decât oricând, de un cutremur cu adevărat *revoluţionar*, dar deocamdată par a-i lipsi energiile necesare. Actuala stare de lucruri trebuie "măturată" literalmente, printr-un gest de voinţă politică internă; altminteri, urmând larvar pe acelaşi făgaş otrăvit, România nu va face decât să se sinucidă galopant, departe şi de Europa, şi de ea însăşi.

Desigur, la fel de neavenit este şi a-i lăuda pe cei ce s-au prezentat la urne. (Ce frumos - şi în chip semnificativ *îngrijorător* - ar fi fost un boicot cvasi-general, care ar fi echivalat şi cu o probă de *unitate responsabilă*, dar şi cu un început de *revoluţie non-violentă*!) Căci să nu ne ferim a ne întreba: cine a votat totuşi? Cu tot riscul de a ofensa multă lume, eu unul nu mă sfiesc să afirm că a mers la vot, cu puţine excepţii, "prostimea" în sens larg: au votat (rezultatele o dovedesc) mai cu seamă fanii decerebraţi şi gregari ai neo-şi cripto-comunismului şi/sau nostalgicii vechiului comunism, apoi conformiştii laşi (încă temători că neparticiparea la vot le-ar putea fi - cine ştie când şi cum - imputată şi sancţionată poliţieneşte), escrocii mai mici sau mai mari aflaţi în solda directă a cercurilor politicianiste, în fine - "deştepţii" închipuiţi, idealiştii principiilor suverane, pentru care teoria este întotdeauna mai importantă decât realitatea. Puţinii votanţi de calitate s-au rătăcit prin secţiile de votare ca Dante prin pădurea întunecată. În general, au mers la vot oamenii fără mari scrupule morale sau intelectuale, acea "massă" care asigură, oriunde şi oricând, perpetuarea funcţională a oricărei aberaţii istorice, viermuind voluptuos pe orice hoit care i se pune dinainte, tocmai din lipsa oricărei conştiinţe critice şi a oricărui reper moral. Dar aceşti oameni de serviciu ai istoriei ieftine au avut măcar, trebuie să recunoaştem, o intuiţie justă: aceea că România constituie astăzi spaţiul lor ideal, grota perfectă a troglotitului "cu drepturi" (care, să observăm în treacăt, îşi consideră aproape întotdeauna "dreptul" ca pe o "datorie", dar aproape niciodată "datoria" ca pe un "drept"!). Orice "mascaradă" are nevoie de un minimum de "măscărici"...

În aceste condiţii, rezultatul alegerilor nici nu putea fi altul. Harta electorală a României apare abundent colorată în roşu: ulcerată de 4 ani de "domnie" falimentară, "mitocănimea" şi-a luat o închipuită revanşă. Profund mitocănizată în ultima jumătate de veac, România se pregăteşte "să piară pe limba ei": chiar dacă la fel de proastă, puterea "mânecilor suflecate" rămâne mult mai agreată decât cea a "papioanelor", pentru că este, nu-i aşa, mai *de-a noastră*...

Şi iată cum, încă o dată, s-au adeverit mai toate "profeţiile" cinice ale lui Silviu Brucan: cea cu inflaţia "proştilor" (*stupid people*), cea cu imposibilitatea unei democraţii reale mai devreme de 20 de ani şi, mai ales, cea cu "pluralismul în cadrul Frontului": scena politică românească, după un accident confuz de 4 ani, a redevenit o afacere între PDSR şi PD, adică între Iliescu şi Roman, sau, dacă vreţi, între "lupii bătrâni" şi "lupii tineri" ai indestructibilei nomenclaturi roşii (aşa cum şi scena economică este practic confiscată de vechii securişti).

E de observat că evreii, abili şi judecând mai la rece, au o percepţie mult mai realistă a realităţilor din România. Lăsându-l la o parte pe Silviu Brucan, ce exactă definiţie a poporului român oferea deunăzi un evreu israelian (pornind de la scandalul FNI şi de la refugiul Mariei Vlas în Israel): "Românii nu învaţă niciodată din propriile greşeli"! Ei bine, da, poporul român este, altfel spus, *poporul care nu se învaţă minte*, un fel de popor perpetuu întors "la propria vărsătură", precum "câinii" de care vorbea Apostolul Petru! Iar dacă pentru el mai este vreo nădejde, aceea nu vine, desigur, de la cei care au votat în această nouă "Duminică a Orbului" (N. C. Munteanu, dacă nu mă înşel, a redefinit-o ca "Duminică a cetăţeanului turmentat"), ci de la cei care, spre indignarea politrucilor democraţiei de manual, au ales "votul de blam".

Se înţelege că alegerile generale din toamnă nu prea pot fi privite, pe acest fond, decât cu o mare doză de scepticism. Românii vor arăta că "s-au învăţat minte" numai atunci când vor înţelege că actualul sistem nu duce la nimic şi că izbăvirea lor nu va veni niciodată pe calea urnelor.

"Dar pe ce altă cale?" - mă veţi admonesta agasaţi. Iar eu mă simt ispitit să vă răspund mai degrabă socratic: "Ar trebui să întrebăm un Zeu"...

Adolf Crivăţ-Vasile
(*alias* Răzvan Codrescu),
"refuznic" şi "absenteist"

Editura PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 251100996517509

Gabriel CONSTANTINESCU (director), Răzvan CODRESCU (redactor şef), Demostene ANDRONESCU (redactor şef-adjunct), Ligia BANEA (secretar de redacţie), Marcel PETRIŞOR, Florea TIBERIAN
Adresa Redacţiei: 2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii 109, tel. 069/422536

Tehnoredactare computerizată "PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L Printing Company